

3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.1 ด้านทรัพยากรธรรมชาติ

3.1.1 ทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน

ลักษณะ ดินที่พบในจังหวัดชุมพร แบ่งออกเป็นหน่วยหรือกลุ่มใหญ่ๆ ได้ 29 หน่วยดิน หรือกลุ่มดิน โดยปะปนกันไปในแต่ละพื้นที่จากลักษณะของดินทั้งหมด สามารถแบ่งตามประเภทของดินได้ 6 กลุ่ม ดังนี้ คือ

- กลุ่มดินพื้นที่ดินเค็มชายฝั่งทะเล ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 5 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด
- กลุ่มดินตื้น ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 30 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด
- กลุ่มดินทราย ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 5 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด
- กลุ่มดินภูเขา ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 15 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด
- พื้นที่ภูเขา ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ร้อยละ 35 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด
- กลุ่มดินนา ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 10 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด

เมื่อพิจารณาลักษณะสภาพดินของจังหวัดชุมพรโดยรวมแล้ว บริเวณด้านตะวันตกของจังหวัด ลักษณะดินจะเป็นพื้นที่ภูเขา บริเวณตอนกลางของจังหวัด ลักษณะดินจะเป็นดินตื้น และดินนา ซึ่งเหมาะแก่การเกษตรกรรม ส่วนด้านตะวันออกของจังหวัด ลักษณะดินจะเป็นดินทราย ดินเค็มชายฝั่งทะเลและดินภูเขา รวมทั้งดินพื้นที่ภูเขาเป็นบางส่วนด้วย ในปี พ.ศ. 2554 พื้นที่ทั้งจังหวัด จำนวน 3,755,629 ไร่ จำแนกเป็นพื้นที่ถือครองทางการเกษตร 2,271,001 ไร่ (ร้อยละ 60.47) พื้นที่ป่าไม้ 830,502 ไร่ (ร้อยละ 22.11) ที่อยู่อาศัย 67,112 ไร่ (ร้อยละ 1.79) และพื้นที่ไม่ได้จำแนก 587,014 ไร่ (ร้อยละ 15.63)

ตาราง พื้นที่และประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน (พ.ศ.2549 – พ.ศ.2554)

ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ (%)
1. ที่อยู่อาศัย	67,112	1.79
2. เกษตรกรรม	2,271,001	60.47
3. ที่ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	11,717	0.31
4. ที่อื่นๆ	58,720	1.56
5. ที่รกร้าง	11,512	0.31
6. เนื้อที่นอกการเกษตร	505,065	13.44
7. ป่าไม้	830,502	22.11
รวมทั้งหมด	3,755,629	100

ที่มา : ข้อมูลจากสำนักงานสถิติจังหวัดชุมพร

สรุปปัญหา/สาเหตุ/ผลกระทบ/แนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรดิน และที่ดิน

ประเด็นปัญหา การใช้ประโยชน์ที่ดิน	พื้นที่ที่เกิดปัญหา	ระดับผล กระทบต่อ ประชาชน (1-4)	ระดับผล กระทบต่อ ทรัพยากร ธรรมชาติ (1-4)	ระดับผล กระทบต่อ สิ่งแวดล้อม (1-4)	สรุปความ รุนแรงของ ปัญหา (1-12)
1.คุณภาพดินเสื่อม	พื้นที่ทุกอำเภอ	2	3	3	8
2.การพังทลายของหน้าดิน/ การกัดเซาะพังทลายของตลิ่ง		3	4	3	10
3.ที่ดินทำกินของประชาชน ทับซ้อนที่รัฐและความขัดแย้งใน การใช้ประโยชน์ที่ดิน		3	3	2	8

หมายเหตุ: ระดับผลกระทบของปัญหาระดับ 1 น้อยที่สุด ระดับ 2 น้อยระดับ 3 มาก ระดับ 4 มากที่สุด

3.1.2 ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า

■ **ทรัพยากรป่าไม้** จังหวัดชุมพรมีพื้นที่ป่าครอบคลุมทุกอำเภอของจังหวัด แต่จะมีความหนาแน่นทาง ด้านทิศตะวันตกของพื้นที่จังหวัด โดยมีพื้นที่ทั้งหมดจำนวน 2,082,298 ไร่คิดเป็นร้อยละ 55.05 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด แต่ปัจจุบันจังหวัดชุมพรเหลือพื้นที่ป่าไม้จริงเพียง 787,831.43 ไร่คิดเป็นร้อยละ 21.02 ของพื้นที่จังหวัดในขณะที่พื้นที่ทำการเกษตรกลับเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 38.19 ในปี 2531 เป็นร้อยละ 53.68 ในปี 2556 สำหรับประเภทป่าในจังหวัดชุมพรจัดเป็นประเภทไม่ผลัดใบซึ่ง จำแนกเป็น 3 ชนิดป่าตามลักษณะของสภาพป่า ที่แตกต่างกัน ดังนี้ ป่าดิบชื้น ป่าชายเลนและป่าพรุ

■ **ป่าดิบชื้น/ป่าบก** มีลักษณะเป็นป่ารกทึบมีจำนวน และชนิดพันธุ์ไม้หลากหลายมีต้นไม้หลายชั้น ความสูง มีไม้ ในวงศ์ไม้อย่างเป็นไม้เด่นและอยู่ชั้นบนสุด ถัดมาเป็นไม้ชั้นรองซึ่งเป็นทั้งไม้ต้น ไม้พุ่มรวมทั้งไม้ตระกูลปาล์ม บนต้นไม้จะมีไม้พวกกาฝาก เถาวัลย์ เฟิร์นและมอส ขึ้นอยู่ทั่วไป พื้นที่ป่ามีเศษกิ่งไม้ ใบไม้และอินทรีย์วัตถุจำนวนมากแสงแดดส่องถึงพื้นดินน้อยมาก ในอดีตป่าดิบชื้นของจังหวัดโดยเฉพาะด้านทิศตะวันตกมีสภาพที่สมบูรณ์มาก แต่เมื่อปี พ.ศ. 2532 เกิดวาตภัยจากพายุไต้ฝุ่นเกย์สร้างความเสียหายให้กับพื้นที่ ป่าดิบชื้นของจังหวัดชุมพร เป็นพื้นที่กว้าง โดยเฉพาะป่าสงวนแห่งชาติป่ารับร้อ และป่าสลุย ในเขตท้องที่อำเภอท่าแซะ ได้รับความเสียหายมาก ดังนั้น ป่าดิบชื้นที่ยังคงสภาพสมบูรณ์จึงอยู่บริเวณป่าในเขตอำเภอพะโต๊ะ ในสภาพปัจจุบัน ป่าดิบชื้นถูกบุกรุกทำลายอยู่ตลอดเวลาจากราษฎรที่อพยพมาจากต่างถิ่นโดยเฉพาะราษฎร จากภาคอีสาน ทั้งนี้ เพื่อเข้ายึดครองที่ดินทำการเกษตรและที่อยู่อาศัย

■ **ป่าชายเลน** มีลักษณะเป็นป่าที่มีกลุ่มพันธุ์ไม้ขึ้นอยู่ตามชายฝั่งทะเล ที่มีลักษณะเป็นอ่าว และมีปากแม่น้ำไหลลงสู่ทะเล ซึ่งพันธุ์ไม้ที่สำคัญของป่าชายเลน ได้แก่ ไม้โกงกาง ไม้แสมไม้ถั่ว ไม้โปรง ไม้ตะบูน ไม้ตาตุ่ม และปรงทะเล เป็นต้น ในท้องที่จังหวัดชุมพร พบป่าชายเลนในเขตอำเภอที่ติดชายฝั่งทะเล ได้แก่ อำเภอเมืองชุมพร อำเภอปะทิว อำเภอสวี อำเภอทุ่งตะโก อำเภอหลังสวนและอำเภอละแม สำหรับป่าชายเลนที่สำคัญ ได้แก่ ป่าชายเลนอ่าวทุ่งคา และป่าอ่าวสวี ป่าชายเลนคลองตะโก ป่าคลองท่าทองและป่าคลองบางมุด ป่าชายเลนอ่าวทุ่งมหา เป็นต้น ปัจจุบันป่าชายเลนมีพื้นที่ลดลงในอัตราค่อนข้างสูง เนื่องจากการขยายตัวของธุรกิจทำนากุ้ง

■ **ป่าพรุ** มีลักษณะเป็นป่าที่ขึ้นบริเวณที่ลุ่ม มีน้ำขัง ส่วนใหญ่ที่พบจะเป็นป่าพรุเสม็ด ซึ่งมีสภาพป่าโปร่ง มีไม้เสม็ดขาวขึ้นทั่วไป ไม้พื้นล่างเป็นหญ้าจุกตอก ดินมีคุณสมบัติเป็นกรด จะทำให้มีชนิดพันธุ์ไม้ที่ขึ้น ในสภาพป่านี้น้อย ซึ่งเป็นสภาพป่าพรุที่พบในหลายพื้นที่ของจังหวัดชุมพร สำหรับป่าพรุที่สำคัญ ได้แก่ ป่าพรุกะชิ่ง และป่าพรุตาอ้าย อำเภอปะทิว ป่าพรุวัด อำเภอละแม และป่าพรุใหญ่ อำเภอหลังสวน

พื้นที่ป่าทั้ง 3 ชนิดดังกล่าวข้างต้น สามารถจำแนกป่าในจังหวัดชุมพร ได้เป็น 5 ประเภท

1. **ป่าสงวนแห่งชาติจังหวัดชุมพร**มีพื้นที่ป่าไม้ที่ประกาศเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติจำนวน 26 ป่า มีเนื้อที่รวมทั้งสิ้น 1,943,176.50 ไร่ แต่ปัจจุบันเหลือเพียง 25 ป่าและมีการยกเลิกไป 1 ป่าคงเหลือเนื้อที่เพียง 1,941,426.50 ไร่ ในจำนวนนี้เป็นป่าบกจำนวน 17 ป่า ป่าชายเลนจำนวน 5 ป่า ป่าพรุจำนวน 3 ป่า มีการจำแนกแบ่งพื้นที่เป็นเขตต่างๆ ดังนี้

1.1 เขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (โซน C) มีจำนวน 13 ป่า รวมพื้นที่ 1,287,914 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 63.53 ของพื้นที่จังหวัด

1.2 เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (โซน E) มีจำนวน 19 ป่า รวมพื้นที่ 359,700 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 10.57 ของพื้นที่จังหวัด ในจำนวนนี้เป็นพื้นที่คงสภาพป่า 60,937.30 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 15.41 ของพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ

1.3 เขตพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการเกษตร (โซน A) มีจำนวน 9 ป่า รวมพื้นที่ 295,575 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 7.87 ของพื้นที่จังหวัด ซึ่งพื้นที่ในส่วนนี้รัฐบาลมีนโยบายที่จะนำไปจัดให้แก่ราษฎรทำกินตาม พ.ร.บ. การปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม

จากนโยบายดังกล่าวกรมป่าไม้ได้มอบพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ โซน E และโซน A ที่มีความเหมาะสมต่อการเกษตรกรรมให้แก่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตาม พ.ร.บ. การปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมนำไปปฏิรูปที่ให้แก่เกษตรกรในท้องที่จังหวัดชุมพร จำนวน 544,443.71 ไร่

2. **เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าจังหวัดชุมพร** มีพื้นที่ป่าที่จัดเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จำนวน 4 แห่ง และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา แล้วทั้ง 4 แห่ง ดังนี้

2.1 **เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานเสด็จในกรม กรมหลวงชุมพร ด้านทิศเหนือ (ตอนล่าง)** พื้นที่ประกอบไปด้วยที่ราบค่อนข้างราบ บางแห่งเป็นภูเขาสลับซับซ้อน สภาพป่าเป็น ป่าดิบชื้น ป่าเบญจพรรณ ป่าไผ่และทุ่งหญ้า เป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำลำห้วยที่ไหลลงสู่คลองอาธรรม คลองรับร้อ คลองมะระ ซึ่งไหลลงคลองท่าแซะหรือ แม่น้ำท่าตะเภาที่หล่อเลี้ยงชาวจังหวัดชุมพร สภาพภูมิอากาศในพื้นที่มี 2 ฤดู คือ ฤดูฝน ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม – ธันวาคม และฤดูร้อน ตั้งแต่เดือนมกราคม – เมษายน มีพื้นที่ครอบคลุม 2 จังหวัด คือ จังหวัดชุมพร และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สำหรับพื้นที่รับผิดชอบในเขตจังหวัดชุมพร มีเนื้อที่ประมาณ 230,620 ไร่ อยู่ในพื้นที่ตำบลรับร้อ ตำบลสลูย์ ตำบลสองพี่น้อง อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร

2.2 **เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานเสด็จในกรม กรมหลวงชุมพร ด้านทิศใต้** พื้นที่ประกอบไปด้วยภูเขาสูงสลับซับซ้อน สภาพป่าเป็นป่าดิบชื้น ป่าเบญจพรรณ ป่าไผ่และทุ่งหญ้า ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารสำคัญหลายสายและเป็นที่อยู่อาศัย แหล่งน้ำ และแหล่งขยายพันธุ์สัตว์ป่านานาชนิด เนื่องจากมีแนวเขตติดต่อกับประเทศเมียนมาร์ มีจุดที่น่าสนใจ ได้แก่ น้ำตกขนาดเล็กรูปร่างต่างๆ เช่น น้ำตกคลองทรายอ่อน และน้ำตกคลองกรัง มีพื้นที่ครอบคลุม 2 จังหวัด คือจังหวัดชุมพร และจังหวัดระนอง สำหรับพื้นที่รับผิดชอบในเขตจังหวัดชุมพร มีเนื้อที่ประมาณ 90,000 ไร่ อยู่ในพื้นที่ตำบลหินแก้ว ตำบลรับร้อ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร

2.3 **เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งระยะ-นาสัก** พื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งระยะ-นาสัก มีเนื้อที่ประมาณ 211,650 ไร่ หรือประมาณ 338.65 ตารางกิโลเมตร อยู่ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน 4 ป่า คือ (1) ป่าสงวนแห่งชาติป่า ทุ่งระยะ และป่านาสัก ตำบลวิสัยใต้ ตำบลครน ตำบลทุ่งระยะ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร (2) ป่าสงวนแห่งชาติป่าเสียบญวน และป่าท่าสาร ตำบลบ้านนา อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร (3) ป่าสงวนแห่งชาติป่าน้ำจืด ป่าละมู และป่าปากจั่น ท้องที่ตำบลบางน้ำจืด ตำบลละมู ตำบลปากจั่น อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง และ (4) ป่าสงวนแห่งชาติป่าลำเลียง ท้องที่ตำบลลำเลียง อำเภอลำเลียง อำเภอกระบุรี จังหวัดระนองมีสภาพป่าเป็นป่าดิบชื้นที่อุดมสมบูรณ์ พื้นที่ครอบคลุม 2 จังหวัด คือ จังหวัดชุมพรและจังหวัดระนอง สำหรับพื้นที่รับผิดชอบในเขตจังหวัดชุมพร มีเนื้อที่ประมาณ 102,970 ไร่ อยู่ในท้องที่อำเภอเมืองชุมพร และอำเภอสวี จังหวัดชุมพร

2.4 **เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าควนแม่ยายหมอน** พื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าควนแม่ยายหมอน อยู่ในป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน 4 ป่า คือ (1) ป่าสงวนแห่งชาติป่าปากทรง ป่าพะโต๊ะ ป่าปังหวาน ระดับความสูงของพื้นที่ที่จะประกาศเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 100 – 850 เมตร ยอดเขาสูงสุดประมาณ 583 เมตร (2) ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าละแม ท้องที่ตำบลพะโต๊ะ ตำบลปังหวาน อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร สภาพท้องที่เป็นเทือกเขาสูงสลับซับซ้อน พื้นที่ที่จะประกาศเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าจากระดับน้ำทะเลเฉลี่ย 100 – 600 เมตร ยอดเขาสูงสุดประมาณ 618 เมตร (3) ป่าสงวนแห่งชาติป่าละอุ่น ป่าราชกรูด ท้องที่ตำบลราชกรูด อำเภอเมือง จังหวัดระนอง พื้นที่ที่จะประกาศเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าจากระดับน้ำทะเลเฉลี่ย 100 – 900 เมตร ยอดเขาสูงสุด ประมาณ 915 เมตร (4) ป่าสงวนแห่งชาติป่ากะเปอร์ ท้องที่ตำบลเขียวเหลียง ตำบลบ้านนา อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง ระดับความสูงของพื้นที่ที่จะประกาศเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าจาก

ระดับน้ำทะเลเฉลี่ย 100 – 600 เมตร ยอดเขาสูงสุดประมาณ 663 เมตร มีพื้นที่ครอบคลุม 2 จังหวัด คือ จังหวัดชุมพร และจังหวัดระนอง สำหรับพื้นที่ที่รับผิดชอบในเขตจังหวัดชุมพร มีเนื้อที่ประมาณ 211,650 ไร่ อยู่ในท้องที่อำเภอพะโต๊ะ อำเภอหลังสวน และอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

3. อุทยานแห่งชาติ พื้นที่กรมป่าไม้กำหนดให้จัดเป็น อุทยานแห่งชาติในจังหวัดชุมพร มี 2 แห่ง ได้แก่

3.1 อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพรเป็นอุทยานแห่งชาติทางทะเลมีที่ทำการตั้งอยู่ตำบลหาดทรายรี อำเภอเมืองชุมพร มีเนื้อที่ประมาณ 198,125 ไร่ เขตรับผิดชอบในท้องที่อำเภอเมืองชุมพร อำเภอสวี อำเภอทุ่งตะโก อำเภอหลังสวน และอำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

3.2 อุทยานเขื่อน้ำตกหงาว เป็นอุทยานแห่งชาติที่มีที่ทำการตั้งอยู่ในเขตจังหวัดระนอง แต่มีพื้นที่รับผิดชอบส่วนหนึ่งอยู่ในเขตจังหวัดชุมพร ในท้องที่อำเภอพะโต๊ะ อำเภอหลังสวนและอำเภอทุ่งตะโก มีเนื้อที่เฉพาะในเขตจังหวัดชุมพรประมาณ 183,125 ไร่

4. วนอุทยาน มีวนอุทยาน 1 แห่ง คือ

4.1 วนอุทยานน้ำตกกะเปาะ ตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลหงษ์เจริญ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร มีเนื้อที่ 281 ไร่

ตาราง พื้นที่ป่าไม้จังหวัดชุมพร

ปี พ.ศ.	พื้นที่ (ไร่)	% ของพื้นที่จังหวัด
2557	806,781.25	21.48
2558	769,312.75	20.48
2559	738,487.50	19.66
2555	830,501.69	22.11
2556	787,831.43	21.02
2557	808,097.62	21.56

ที่มา : สำนักจัดการที่ดิน กรมป่าไม้

สรุปปัญหา/สาเหตุ/ผลกระทบ/แนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรป่าไม้

ประเด็นปัญหา ทรัพยากรป่าไม้	พื้นที่ที่เกิดปัญหา	ระดับผล กระทบต่อ ประชาชน (1-4)	ระดับผล กระทบต่อ ทรัพยากร ธรรมชาติ (1-4)	ระดับผล กระทบ ต่อสิ่ง แวดล้อม (1-4)	สรุปความ รุนแรง ของปัญหา (1-12)
1.การลดลงของพื้นที่ป่าไม้	พื้นที่ทุกอำเภอ ส่วนใหญ่จะ พบในพื้นที่อำเภอท่าแซะ/ อำเภอปะทิว/อำเภอหลังสวน	4	4	4	12
2.ความเสื่อมโทรมของพื้นที่ ป่าต้นน้ำ/ป่าพรุ/ป่าชายเลน	พื้นที่ป่าต้นน้ำ แม่น้ำหลังสวน/ แม่น้ำท่าตะเภา	4	4	3	11

หมายเหตุ : ระดับผลกระทบของปัญหาระดับ 1 น้อยที่สุด ระดับ 2 น้อยระดับ 3 มาก ระดับ 4 มากที่สุด

■ ทรัพยากรสัตว์ป่า (พ.ศ. 2557)

สัตว์ป่าเป็นทรัพยากรธรรมชาติอย่างหนึ่ง มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อมการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรสัตว์ป่ามีปัญหาและอุปสรรคเช่นเดียวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ป่าไม้ซึ่งเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าได้ถูกบุกรุกแผ้วถางทำลายกลายเป็นที่ทำกินจำนวนมาก ประกอบกับจำนวนประชากรได้เพิ่มมากขึ้น อุปกรณ์ในการล่าสัตว์ทันสมัยขึ้น จึงมีการล่าสัตว์โดยไม่มีขีดจำกัด จึงทำให้จำนวนสัตว์ลดลงอย่างรวดเร็วสัตว์ป่าใกล้สูญพันธุ์ที่พบในจังหวัดชุมพร มีดังนี้

ชนิด/ประเภท	ปริมาณ (ตัว)	แหล่งที่พบ
1.สมเสร็จ	2 2 2 1	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งระยะ-นาสัก เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุทยานเสด็จในกรม กรมหลวงชุมพร ด้านทิศเหนือ (ตอนล่าง) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุทยานเสด็จในกรมกรมหลวงชุมพร ด้านทิศใต้ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าควนแม่ยายหม่อน
2.บ่าง	1	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งระยะ
3.นกแก๊ก	1	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งระยะ
4.กระทิง	4 3 2	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุทยานเสด็จในกรม กรมหลวงชุมพร ด้านทิศเหนือ (ตอนล่าง) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุทยานเสด็จในกรมกรมหลวงชุมพร ด้านทิศใต้ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าควนแม่ยายหม่อน
5.เสียดผา	2 2 3	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุทยานเสด็จในกรมกรมหลวงชุมพร ด้านทิศใต้ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าควนแม่ยายหม่อน อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร
6.ชะนีมือขาว	10	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุทยานเสด็จในกรมกรมหลวงชุมพร ด้านทิศเหนือ (ตอนล่าง)
7.เสือดาว	1-2	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุทยานเสด็จในกรมกรมหลวงชุมพร ด้านทิศเหนือ (ตอนล่าง)

ชนิด/ประเภท	ปริมาณ (ตัว)	แหล่งที่พบ
8.แก้ง	1-2	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุทยานเสด็จในกรมกรมหลวงชุมพร ด้านทิศใต้
	1-2	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าควนแม่ยายหม่อน
9.วัวแดง	2-3	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุทยานเสด็จในกรม กรมหลวงชุมพร ด้านทิศเหนือ (ตอนล่าง)
	1-2	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุทยานเสด็จในกรมกรมหลวงชุมพร ด้านทิศใต้
	1-2	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าควนแม่ยายหม่อน
10.นกเปล้าใหญ่	15-20	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุทยานเสด็จในกรมกรมหลวงชุมพร ด้านทิศเหนือ (ตอนล่าง)
	15-30	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุทยานเสด็จในกรมกรมหลวงชุมพร ด้านทิศใต้
11.นกหัว	10-15	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุทยานเสด็จในกรมกรมหลวงชุมพร ด้านทิศเหนือ (ตอนล่าง)
12.ฉลามวาฬ	6	อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร
13.กิ้งตัวยาว	60	อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร
14.ช้างป่า	ไม่แน่นอน	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุทยานเสด็จในกรมกรมหลวงชุมพร ด้านทิศเหนือ (ตอนล่าง) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุทยานเสด็จในกรมกรมหลวงชุมพร ด้านทิศใต้ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าควนแม่ยายหม่อน / อุทยานแห่งชาติน้ำตกหงาว
15.ค้างแว่นถิ่นใต้	7-10	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุทยานเสด็จในกรมกรมหลวงชุมพร ด้านทิศเหนือ (ตอนล่าง)
	5-10	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุทยานเสด็จในกรมกรมหลวงชุมพร ด้านทิศใต้
16.ชะนี	2-4	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งระยะ-นาสัก / เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าควนแม่ยายหม่อน
	3-5	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุทยานเสด็จในกรม กรมหลวงชุมพร ด้านทิศเหนือ (ตอนล่าง)
	3-5	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุทยานเสด็จในกรมกรมหลวงชุมพร ด้านทิศใต้
17.นົມ	10-20	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งระยะ-นาสัก
	15-20	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุทยานเสด็จในกรม กรมหลวงชุมพร ด้านทิศเหนือ (ตอนล่าง)
	10-15	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุทยานเสด็จในกรมกรมหลวงชุมพร ด้านทิศใต้
	10-15	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าควนแม่ยายหม่อน
18.ลิง	5-10	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งระยะ-นาสัก / เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าควนแม่ยายหม่อน
	8-10	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุทยานเสด็จในกรม กรมหลวงชุมพร ด้านทิศเหนือ (ตอนล่าง)
	4-8	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุทยานเสด็จในกรมกรมหลวงชุมพร ด้านทิศใต้
19.หมูป่า	5-10	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งระยะ-นาสัก / เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าควนแม่ยายหม่อน
	8-10	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุทยานเสด็จในกรม กรมหลวงชุมพร ด้านทิศเหนือ (ตอนล่าง)
	5-10	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุทยานเสด็จในกรมกรมหลวงชุมพร ด้านทิศใต้
20.นกเงือก	4-6	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุทยานเสด็จในกรมกรมหลวงชุมพร ด้านทิศเหนือ (ตอนล่าง)

สรุปปัญหาด้านทรัพยากรสัตว์ป่า

ประเด็นปัญหาทรัพยากรป่าไม้	พื้นที่ที่เกิดปัญหา	ระดับผลกระทบต่อประชาชน (1-4)	ระดับผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ (1-4)	ระดับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (1-4)	สรุปความรุนแรงของปัญหา (1-12)
1. สัตว์ป่าสูญพันธุ์และลดลง	พื้นที่ทุกอำเภอ	3	4	4	11

หมายเหตุ: ระดับผลกระทบของปัญหาระดับ 1 น้อยที่สุด ระดับ 2 น้อยระดับ 3 มาก ระดับ 4 มากที่สุด

3.1.3 ทรัพยากรธรณี

ลักษณะทางธรณีวิทยา พื้นที่จังหวัดชุมพร ประมาณร้อยละ ๘๕ รองรับด้วยหินตะกอน หินแปร และตะกอนร่วน ที่เหลือร้อยละ ๑๕ เป็นหินอัคนีและหินภูเขาไฟ

ตาราง ทรัพยากรธรณี

ประเภท	จำนวนพื้นที่	เนื้อที่ (ตร.กม.)	สภาพการใช้ประโยชน์/สภาพพื้นที่	ข้อมูลอื่น (ชนิดแร่, ปิที่เก็บข้อมูล)
แร่	3 เขต	479.45	- เพื่อการพัฒนาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและโครงการขนาดใหญ่ - เพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม	ทองคำ/ดีบุก/ทรายแก้ว/ หินปูนเพื่ออุตสาหกรรม
ซากดึกดำบรรพ์	อ.ละแม อ.หลังสวน อ.ท่าแซะ	- - -	- บริเวณบ่อน้ำร้อนถ้ำเขาพลู ต.สวนแตง อ.ละแม ใช้ประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยว - บริเวณถ้ำเขาเกรียบ ต.บ้านควน อ.หลังสวน ใช้ประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยว - บริเวณถ้ำรับร้อ ต.ท่าข้าม อ.ท่าแซะ ใช้ประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยว	- ฟิวซิลินิต/แบรคิโอพอด - ฟิวซิลินิต/แบรคิโอพอด - ฟิวซิลินิต/แบรคิโอพอด/ ปะการัง/แอมโมนอยต์/ ไครนอยต์
แหล่งธรณีวิทยา	8 อำเภอ	5,109.221	- ด้านทิศตะวันตกเป็นแนวเทือกเขาสูง เป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาตะนาวศรีที่เป็นพรมแดนธรรมชาติแบ่งเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศสหภาพพม่า - พื้นที่ราบตอนกลางมีลักษณะเป็นที่ราบระหว่างหุบเขาและที่ราบลุ่มแม่น้ำ - ด้านทิศตะวันออกเป็นพื้นที่ราบชายฝั่งทะเลตามแนวชายฝั่งทะเลอ่าวไทย	หินตะกอน/หินแปร/ตะกอนร่วน

ประเภท	จำนวนพื้นที่	เนื้อที่ (ตร.กม.)	สภาพการใช้ประโยชน์/ สภาพพื้นที่	ข้อมูลอื่น (ชนิดแร่,ปีที่เก็บข้อมูล)
พื้นที่เสี่ยงภัย ดินถล่ม	8 อำเภอ 30 ตำบล 137 หมู่บ้าน	-	- เป็นพื้นที่ภูเขาสูงสลับซับซ้อนและที่ราบ หุบเขาด้านตะวันตกของ อ.เมืองชุมพร หลังสวน สวี ท่าแซะ ละแม พะโต๊ะ และ ทุ่งตะโก	-
รอยเลื่อนมีพลัง	2 อำเภอ อ.ท่าแซะ อ.หลังสวน	-	- กลุ่มรอยเลื่อนระนองทางด้านตะวันตก ของจังหวัดวางตัวในแนว ตะวันออกเฉียงเหนือ - ตะวันตกเฉียงใต้ พาดผ่านตามแนวลุ่มน้ำห้วยท่าแซะ - รอยเลื่อนหลังสวนที่ตัดเข้ามาทาง ตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัดวางตัวใน ทิศทางเดียวกับรอยเลื่อนระนอง	-

ที่มา : กรมทรัพยากรธรณี (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)

สรุปปัญหา/สาเหตุ/ผลกระทบ/แนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรณี

ประเด็นปัญหา ทรัพยากรธรณี และแร่	พื้นที่ที่เกิดปัญหา	ระดับผล กระทบต่อ ประชาชน (1-4)	ระดับผล กระทบต่อ ทรัพยากร ธรรมชาติ (1-4)	ระดับผล กระทบต่อ สิ่งแวดล้อม (1-4)	สรุปความ รุนแรง ของ ปัญหา (1-12)
1.ดินถล่ม / หลุมยุบ	พื้นที่แหล่งทรัพยากรธรณี และแหล่งแร่	2	2	2	6

หมายเหตุ : ระดับผลกระทบของปัญหาระดับ 1 น้อยที่สุด ระดับ 2 น้อยระดับ 3 มาก ระดับ 4 มากที่สุด

3.1.4 ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

จังหวัดชุมพรเป็นจังหวัดที่มีชายฝั่งทะเลยาว 222 กิโลเมตร มีการใช้ที่ดินชายฝั่งทะเลอย่างไม่เหมาะสม มีผลทำให้ทรัพยากรชายฝั่งทะเลมีสภาพเสื่อมโทรม ป่าชายเลนถูกบุกรุก ทำลายเพื่อนำไปใช้ใน
รูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ รวมทั้งชายหาดถูกนำไปพัฒนาเป็นท่าเทียบเรือ สถานที่
ท่องเที่ยวและพักผ่อน ชุมชนมีการปล่อยของเสียออกสู่ทะเลส่งผลกระทบต่อทรัพยากรทะเล เช่น แนวปะการัง
หญ้าทะเล ปัญหาดังกล่าวเกิดจากการพัฒนาเศรษฐกิจที่ไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งไม่มีการ
กำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน ขาดการวางผังเมืองและ ไม่มีการควบคุมการใช้ที่ดินชายฝั่งทะเล

1. ปะการัง ในพื้นที่อ่าวไทย ทะเลประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร และสุราษฎร์ธานี เป็นตัวเลือกแรกๆ ของนักท่องเที่ยว นักดำน้ำที่หลงใหลความงามของท้องทะเล เกาะแก่งที่มากมายเรียงรายไปตามแนวฝั่งเป็นแหล่งปะการัง มากมาย มีหลายเกาะเป็นแหล่งดำน้ำขึ้นชื่อ อาทิ เกาะทะลุ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เกาะง่ามจังหวัดชุมพร เกาะเต่า เกาะนางยวน เกาะพังัน เกาะสมุย หมู่เกาะอ่างทอง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ก่อประโยชน์ทั้งทางตรงและโดยอ้อมต่อคนในพื้นที่และประเทศโดยรวม

ปะการังในจังหวัดชุมพร อยู่ในสภาพสมบูรณ์ปานกลาง จากการสำรวจพบว่าแนวปะการังที่อยู่ห่างฝั่งยังคงความอุดมสมบูรณ์ ตรงข้ามกับแนวปะการังใกล้ฝั่งส่วนใหญ่อยู่ในสภาพเสื่อมโทรม

2. กล้วยทะเล หลายคนรู้จักกล้วยทะเลเพราะมันเป็นอาหารพะยูน แต่จริงๆ แล้ว กล้วยทะเลมีประโยชน์และความสำคัญอีกมากมาย ชุมพรและสุราษฎร์ธานี มีแหล่งกล้วยทะเลหลายพื้นที่นับหมื่นไร่ สนับสนุนให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ต่อระบบนิเวศใต้ทะเลสัตว์น้ำหลายชนิดได้อาศัยหากิน หลบภัย และพักตัวในวัยอ่อน ในแหล่งกล้วยทะเลนับเป็นระบบนิเวศที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าระบบนิเวศอื่นๆ

กล้วยทะเลในจังหวัดชุมพร พบได้ในหลายพื้นที่ กระจายตัวเป็นหย่อมๆ น้อยบ้างมากบ้างไปตามแนว ชายฝั่ง ส่วนใหญ่มีสภาพดีมีการแพร่กระจายและหนาแน่นกว่าปีก่อนๆ เนื่องจากการทำกิจกรรมในแนวกล้วยตาลดน้อยลง

3. สัตว์ทะเลหายากและใกล้สูญพันธุ์ ความอุดมสมบูรณ์ของท้องทะเลอ่าวไทยตอนกลาง ทำให้ได้พบสัตว์ทะเลหายากและใกล้สูญพันธุ์ พวกโลมา ปลาวาฬ เต่าทะเล เข้ามาอาศัยหากินบ่อยครั้งในอดีตหลายพื้นที่เป็นแหล่งอาศัย เพาะพันธุ์ของสัตว์พวกนี้ ปัจจุบันมีเหลือให้เห็นน้อยยังมีหลายสิ่งหลายอย่างเกี่ยวกับสัตว์พวกนี้ที่เรายังไม่รู้จัก จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสงวนรักษาเอาไว้เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาวิจัยและคงไว้ช้อยู่บนน้ำไทย สัตว์ทะเลหายากและใกล้สูญพันธุ์ที่พบในจังหวัดชุมพร คือ ปลาโลมาและปลาวาฬ เป็นชนิดที่ชาวประมงพบเห็นมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับเต่าทะเลและพะยูน โดยจะพบโลมา และปลาวาฬ แพร่กระจายตามบริเวณชายฝั่ง โดยเฉพาะกลุ่มของโลมาหลังโหนก โลมาหัวบาตรหลังเรียบ ส่วนโลมาอิรวดี จะไม่ค่อยพบ จะพบในการสำรวจเป็นบางครั้งแต่จำนวนน้อยมาก

4. แพลงก์ตอน และสัตว์น้ำอ่อนวัย จังหวัดชุมพร เป็นแหล่งวางไข่ปลาทุ ปลากระตัก ซึ่งเป็นสัตว์น้ำเศรษฐกิจที่สำคัญ ทำให้พื้นที่นี้ได้รับความสำคัญที่ได้รับการป้องกันมีการประกาศปิดอ่าวเพื่อป้องกันการจับสัตว์น้ำในฤดูวางไข่ นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งผลิตสัตว์น้ำอื่นๆ ที่สำคัญอีกมาก อันเนื่องมาจากลักษณะภูมิประเทศเอื้อต่อการเพาะพันธุ์วางไข่และสัตว์เลี้ยงตัววัยอ่อนและอาศัยเจริญเติบโต

5. ป่าชายเลน จังหวัดชุมพร มีลักษณะเป็นป่าที่มีกลุ่มพันธุ์ไม้ขึ้นอยู่ตามชายฝั่งทะเลที่มีลักษณะเป็นอ่าวและมีปากแม่น้ำไหลลงสู่ทะเล ซึ่งพันธุ์ไม้ที่สำคัญของป่าชายเลน ได้แก่ ไม้โกงกาง ไม้แสม ไม้ถั่ว ไม้โปรง ไม้ตะบูน ไม้ตาตุ่ม และปรงทะเล เป็นต้น ในท้องที่จังหวัดชุมพร พบป่าชายเลนในเขตอำเภอที่ติดชายฝั่งทะเล ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอปะทิว อำเภอสวี อำเภอทุ่งตะโก อำเภอหลังสวน และอำเภอละแม สำหรับป่าชายเลน ที่สำคัญ ได้แก่ ป่าชายเลนอ่าวทุ่งคา และป่าอ่าวสวี ป่าชายเลนคลองตะโก ป่าคลองท่าทอง และป่าคลองบางมุด ป่าชายเลนอ่าว ทุ่งมหา เป็นต้น ปัจจุบันป่าชายเลนมีพื้นที่ลดลงในอัตราค่อนข้างสูง เนื่องจากการขยายตัวของธุรกิจทำนากุ้ง

ตาราง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

ประเภท/ชนิด	แหล่งที่พบ	พื้นที่ (ตร.กม.)	พื้นที่(ไร่)	สภาพความอุดม สมบูรณ์
ป่าชายเลน	อำเภอเมือง/อำเภอปะทิว/อำเภอสวี/อำเภอ ทุ่งตะโก/อำเภอหลังสวน และอำเภอละแม		32,240.11	สมบูรณ์น้อยมาก
ปะการัง	เขาถ้ำธง,เกาะเอียง,เกาะรัง,เกาะร้านไก่,เกาะร้าน เปิด,เทเบิลร็อค,ชายฝั่งประทิว เกาะไข่,เกาะจระเข้, แหลมคอกวาง, เกาะเสม็ด,เกาะหลักง่าม,เกาะง่าม ใหญ่, เกาะง่ามน้อย,เกาะทะเล,เกาะสาก, เกาะ มะพร้าว,เกาะมาตรา,เกาะอีแรด, เกาะละวะ,เกาะ กา,เกาะรังกาจิว,เกาะหลก, เกาะทองหลาง,เกาะ หัวกระจง,เกาะแกลบ, เกาะบาตร,เกาะยุง,เกาะหนู ,เกาะซันก, เกาะแมว,เกาะกุลา,เกาะกระ,เกาะแรด, เกาะมัดหวายน้อย,เกาะมัดหวายใหญ่, เกาะทอง แก้ว,เกาะสูบ,เกาะคางเสือ,เกาะรังห้า,เกาะ มะพร้าว ตะโก,เกาะยอ, เกาะมุก, เกาะรางบรรทัด ,เกาะคราม, เกาะพิทักษ์	6.72	4,200.25	สมบูรณ์ปานกลาง
หญ้าทะเล	อำเภอปะทิว/อำเภอสวี/อำเภอละแม	11.97	7,482	สมบูรณ์ปานกลาง
สัตว์ทะเลหายาก				
1) โลมาหลังโหนก	อำเภอเมือง/อำเภอปะทิว/อำเภอทุ่งตะโก	3 ตัว	-	-
2) โลมาอิรวดี	อำเภอเมือง	1ตัว	-	-
3) โลมาหัวบาตรฯ	อำเภอเมือง/อำเภอปะทิว/อำเภอหลังสวน/ อำเภอสวี	4 ตัว	-	-
4) เต่าตนุ	อำเภอเมือง/อำเภอปะทิว/อำเภอสวี และอำเภอ ทุ่งตะโก	4 ตัว	-	-
5) เต่ากระ	อำเภอเมือง/อำเภอหลังสวน	2ตัว	-	-

ที่มา : ศูนย์วิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยตอนกลาง

สรุปปัญหา/สาเหตุ/แนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

แนวชายฝั่งจังหวัดชุมพร มีแนวปะการังที่อยู่ในสภาพสมบูรณ์ปานกลาง จากการสำรวจพบว่าแนวปะการังที่อยู่ห่างฝั่งยังคงความอุดมสมบูรณ์ ตรงข้ามกับแนวปะการังใกล้ฝั่งส่วนใหญ่อยู่ในสภาพเสื่อมโทรม และยังเป็นแหล่งที่วางไข่และเลี้ยงตัวในวัยอ่อนของปลาที่สำคัญทางเศรษฐกิจหลายชนิด ได้แก่ ปลาหู ปลาทรายแดง ปลากระตัก และปลาสีกุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเดือนเมษายนซึ่งอยู่ในช่วงฤดูปิดอ่าว และการศึกษาครั้งนี้ยังพบว่าแหล่งเลี้ยงตัวในวัยอ่อนของปลาหูและปลากระตักอยู่บริเวณอ่าวต่างๆ ของแนวชายฝั่งจังหวัดชุมพร ที่สำคัญได้แก่ บริเวณหาดทรายรีศรี หรืออ่าวท้องตม อำเภอสวี อ่าวสะพลี อ่าวถ้ำธง อ่าวทุ่งมหา อำเภอปะทิว บริเวณหาดทรายรี อำเภอเมือง และบริเวณเกาะพิทักษ์ อำเภอหลังสวน นอกจากนี้ในเดือนกรกฎาคมบริเวณอ่าวถ้ำธง อำเภอปะทิว และในเดือนกันยายน บริเวณหาดทรายรี อำเภอเมือง ยังเป็นแหล่งวางไข่ของปลาที่สำคัญอีกด้วยและมีแหล่งหญ้าทะเลหลายพื้นที่ที่สนับสนุนให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ต่อระบบนิเวศใต้ทะเลสัตว์น้ำหลายชนิดได้อาศัยหากิน หลบภัย และพักตัวในวัยอ่อนในแหล่งหญ้าทะเลนับเป็นระบบนิเวศที่สำคัญ หญ้าทะเลในจังหวัดชุมพรพบได้ในหลายพื้นที่กระจายตัวเป็นหย่อมๆ น้อยบ้างมากบ้างไปตามแนวชายฝั่ง ส่วนใหญ่มีสภาพดี มีการแพร่กระจายและหนาแน่น ความอุดมสมบูรณ์ของท้องทะเลอ่าวไทยตอนกลางทำให้ได้พบสัตว์ทะเลหายากและใกล้ สูญพันธุ์ พวกโลมา ปลาวาฬ เต่าทะเล เข้ามาอาศัยหากินบ่อยครั้ง ในอดีตหลายพื้นที่เป็นแหล่งอาศัย และเพาะพันธุ์ของสัตว์พวกนี้ ปัจจุบันมีเหลือให้พบเห็นน้อยยังมีหลายสิ่งหลายอย่างเกี่ยวกับสัตว์พวกนี้ที่เรายังไม่รู้จัก จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสงวนรักษาเอาไว้เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาวิจัยและคงไว้ผู้นานน้ำไทย สัตว์ทะเลหายากและใกล้สูญพันธุ์ที่พบในจังหวัดชุมพร คือ ปลาโลมาและปลาวาฬ เป็นชนิดที่ชาวประมงพบเห็นมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับเต่าทะเลและพะยูน โดยจะพบโลมาและปลาวาฬแพร่กระจายตามบริเวณชายฝั่ง โดยเฉพาะกลุ่มของโลมาหลังโหนก โลมา หัวบาตรหลังเรียบ ส่วนโลมาอิรวดีจะไม่ค่อยพบจะพบในการสำรวจเป็นบางครั้งแต่จำนวนน้อยมาก

ประเด็นปัญหา ทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่ง	พื้นที่ที่เกิดปัญหา	ระดับผล กระทบต่อ ประชาชน (1-4)	ระดับผล กระทบต่อ ทรัพยากร ธรรมชาติ (1-4)	ระดับผล กระทบต่อ สิ่งแวดล้อม (1-4)	สรุปความ รุนแรงของ ปัญหา (1-12)
ทรัพยากรทางทะเล ลดลง	อำเภอเมือง , อำเภอปะทิว , อำเภอหลัง สวน , อำเภอละแม , อำเภอสวี , อำเภอทุ่งตะโก	3	4	3	10

หมายเหตุ : ระดับผลกระทบของปัญหาระดับ 1 น้อยที่สุด ระดับ 2 น้อยระดับ 3 มาก ระดับ 4 มากที่สุด

3.1.5 ความหลากหลายทางชีวภาพและพื้นที่ชุ่มน้ำ

ความหลากหลายทางชีวภาพ ปัจจุบันกำลังถูกคุกคามอย่างรุนแรง สาเหตุสำคัญของการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ คือ การค้าพืชและสัตว์ป่าที่ผิดกฎหมาย ลักลอบจับปลาสวยงามเพื่อการค้า รวมทั้งกิจกรรมการท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งและการใช้เครื่องมือประมงที่ผิดกฎหมาย ส่งผลให้ปะการังและที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำถูกทำลาย นอกจากนี้ การนำชนิดพันธุ์ต่างถิ่นบางชนิดเข้ามาในระบบนิเวศ เช่น ผักตบชวา สาบเสือ ไมยราบยักษ์ และหญ้าจรจบ เป็นต้น ยังเป็นภัยคุกคามที่สำคัญต่อชนิดพันธุ์ท้องถิ่นอีกด้วย ปัจจุบันได้มีการเร่งรัดการจัดทำฐานข้อมูล รวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพเชิงพาณิชย์ คุ้มครองแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติมิให้ถูกทำลายไป ออกกฎหมายและระเบียบในเรื่องการเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์ ตลอดจนในเรื่องความปลอดภัยทางชีวภาพ

พื้นที่ชุ่มน้ำ หมายถึง ที่ลุ่ม ที่ราบลุ่ม ที่ลุ่มชื้นแฉะ พื้นที่ฉ่ำน้ำ มีน้ำท่วม มีน้ำขัง พื้นที่พรุ พื้นที่แหล่งน้ำ ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่มีน้ำขังหรือท่วมอยู่ถาวรและชั่วคราว ทั้งที่เป็นแหล่งน้ำนิ่งและน้ำทั้งที่เป็นน้ำจืด น้ำกร่อยและน้ำเค็ม รวมไปถึงพื้นที่ชายฝั่งทะเล และพื้นที่ของทะเลในบริเวณซึ่งเมื่อน้ำลดลงต่ำสุดมีความลึกของระดับน้ำไม่เกิน 6 เมตร

จังหวัดชุมพร มีพื้นที่ชุ่มน้ำซึ่งเป็นแหล่งรวบรวมความหลากหลายทางชีวภาพ และเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยมีพื้นที่ชุ่มน้ำนานาชาติในบัญชีพื้นที่ชุ่มน้ำของเอเชีย จำนวน 1 แห่ง และพื้นที่ชุ่มน้ำระดับท้องถิ่น จำนวน 578 แห่ง 3,368.335 ตารางกิโลเมตร

ลักษณะของพื้นที่ชุ่มน้ำมี 3 ลักษณะ ดังนี้

1. พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ กล่าวคือ เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นตัวแทน หรือมีเอกลักษณ์เฉพาะในระดับภูมิภาคหรือระดับนานาชาติ เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของพืชหรือสัตว์ที่หายาก อยู่ในสถานะใกล้สูญพันธุ์และถูกคุกคาม ในพื้นที่จังหวัดชุมพรมีจำนวน 1 แห่ง คือ อ่าวทุ่งคา-สวี อำเภอมือง อำเภอสวี ซึ่งเป็นอ่าวป่าชายเลน และหาดเลน
2. พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติ กล่าวคือ เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นตัวแทนหรือมีเอกลักษณ์เฉพาะในระดับชาติ เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของพืชหรือสัตว์หายากและถูกคุกคาม
3. พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น กล่าวคือ เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่นที่มีคุณค่าทางสังคม ประเพณี วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ตำนานพื้นบ้าน นันทนาการ เส้นทางคมนาคม ในพื้นที่จังหวัดชุมพรมีจำนวน 578 แห่ง 3,368.335 ตารางกิโลเมตร

สรุปปัญหา/สาเหตุ/ผลกระทบ/แนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านความหลากหลายทางชีวภาพและพื้นที่ชุ่มน้ำ

ประเด็นปัญหา ความหลากหลายทางชีวภาพ และพื้นที่ชุ่มน้ำ	พื้นที่ที่เกิดปัญหา	ระดับผลกระทบต่อ ประชาชน (1-4)	ระดับผลกระทบต่อ ทรัพยากร ธรรมชาติ (1-4)	ระดับผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อม (1-4)	สรุปความ รุนแรงของ ปัญหา (1-12)
1. ความเสื่อมโทรมของพื้นที่ชุ่มน้ำ	- หนองใหญ่ ตำบล บางลึก อำเภอมือง - อ่าวทุ่งคา - สวี อำเภอมือง/อำเภอสวี	2	3	3	8

หมายเหตุ: ระดับผลกระทบของปัญหาระดับ 1 น้อยที่สุด ระดับ 2 น้อยระดับ 3 มาก ระดับ 4 มากที่สุด

3.2 ด้านสิ่งแวดล้อม

3.2.1 คุณภาพน้ำ

- **คุณภาพน้ำ** คุณภาพน้ำผิวดิน แหล่งน้ำสำคัญในพื้นที่จังหวัดชุมพร มีสายน้ำหลัก 2 สายด้วยกัน ได้แก่ คลองท่าตะเภา และแม่น้ำหลังสวน

- **แม่น้ำท่าตะเภา** เป็นแม่น้ำสายสั้น มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาด้านทิศตะวันตก ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ไหลผ่านอำเภотаตะเภา อำเภอมืองชุมพร จังหวัดชุมพรและออกสู่อ่าวไทยบริเวณปากน้ำชุมพร มีความยาวของแม่น้ำสายหลักและลำน้ำสาขาเท่ากับ 867 กิโลเมตร มีปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยรายปี 1,440 ล้านลูกบาศก์เมตรคุณภาพน้ำโดยรวมของแม่น้ำท่าตะเภา ประจำปี 2557 จัดอยู่ในเกณฑ์ พอใช้ ตามมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน ประเภทที่ 3 เป็นแหล่งน้ำที่สามารถใช้ประโยชน์เพื่อการอุปโภคบริโภคโดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติ และปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อน และเพื่อการเกษตรการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำของแม่น้ำ ท่าตะเภา มีจุดเก็บน้ำ 3 สถานี

- **แม่น้ำหลังสวน** มีต้นกำเนิดในเขตจังหวัดชุมพรและจังหวัดสุราษฎร์ธานีไหลผ่านอำเภอพะโต๊ะ และอำเภอลังสวน จังหวัดชุมพร แล้วออกสู่ทะเลอ่าวไทยที่ปากน้ำหลังสวนมีความยาวของแม่น้ำหลังสวน และลำน้ำสาขาประมาณ 497 กิโลเมตร คุณภาพน้ำโดยรวมของแม่น้ำหลังสวน ประจำปี 2557 ในส่วนของแม่น้ำหลังสวนตอนบน จัดอยู่ในเกณฑ์ เสื่อมโทรม ตามมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน ประเภทที่ 4เป็นแหล่งน้ำที่ได้รับน้ำทิ้งจากกิจกรรมบางประเภทสามารถใช้ประโยชน์เพื่อการอุปโภคบริโภคโดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติและผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำเป็นพิเศษก่อน และการอุตสาหกรรมการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำ ของแม่น้ำหลังสวนตอนบน มีจุดเก็บน้ำ 2 สถานีและในส่วนของแม่น้ำหลังสวนตอนล่าง จัดอยู่ในเกณฑ์ พอใช้ ตามมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน ประเภทที่ 3เป็นแหล่งน้ำที่สามารถใช้ประโยชน์เพื่อการอุปโภคบริโภคโดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติ และปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อน และเพื่อการเกษตรโดยการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำ ของแม่น้ำหลังสวนตอนล่าง มีจุดเก็บน้ำ 2 สถานี

■ **คลองอีเล็ด** คุณภาพน้ำโดยรวมของคลองอีเล็ด ประจำปี 2557 จัดอยู่ในเกณฑ์ เสื่อมโทรม ตามมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน ประเภทที่ 4 เป็นแหล่งน้ำที่ได้รับน้ำทิ้งจากกิจกรรมบางประเภท สามารถใช้ประโยชน์เพื่อการอุปโภคบริโภคโดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติและผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำเป็นพิเศษก่อน และการอุตสาหกรรมการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำของคลองอีเล็ด มีจุดเก็บน้ำ 2 สถานี

ที่	แม่น้ำ/คลอง	รหัสสถานี	จุดเก็บ
1	แม่น้ำท่าตะเภา	CP01	ปากแม่น้ำชุมพร บ.ปากน้ำ ต.ปากน้ำ อ.เมือง จ.ชุมพร
		CP02	คลองท่าตะเภา บ.ปากคลอง ต.ท่ายาง อ.เมืองจ.ชุมพร
		CP03	ถ.เพชรเกษม(กม.487) บ.ปากแพรก ต.นากระตาม อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร
2	แม่น้ำหลังสวน	LS01	ปากแม่น้ำหลังสวน บ.ฝั่งกระโจม ต.บางมะพร้าว อ.หลังสวน จ.ชุมพร
		LS02	สะพาน ต.แหลมทราย อ.หลังสวน จ.ชุมพร
		LS03	สะพาน ถ.เพชรเกษม(เส้น 41) ต.ชั้นเงิน อ.หลังสวน จ.ชุมพร
		LS04	วัดปังหวาน บ.ทอนหงษ์ ต.ปังหวาน อ.หลังสวน จ.ชุมพร
3	คลองอีเล็ด	EL01	ปากคลองอีเล็ด ม.2 ต.หาดทรายรี อ.เมือง จ.ชุมพร
		EL02	สะพานข้ามคลองอีเล็ด ต.หาดทรายรี อ.เมือง จ.ชุมพร

การติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแม่น้ำท่าตะเภา แม่น้ำหลังสวน และคลองอีเล็ด ของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 14 มีจุดเก็บน้ำ 9 สถานี ดังนี้

ตารางผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำผิวดิน (พ.ศ.2557)

แหล่งน้ำ/สถานที่ที่ตรวจวัด (แม่น้ำสายหลัก/สาขา/คลอง)	ค่าที่ตรวจวัดได้			ประเภท คุณภาพ น้ำ
	DO	BOD	พารามิเตอร์ อื่นๆ ที่มีปัญหา	
1.สถานี CP01 ปากแม่น้ำชุมพร บ.ปากน้ำ ต.ปากน้ำ อ.เมือง จ.ชุมพร	78/35/45	0.9/4.1/0.6	FCB	3/3/3
2.สถานี CP02 คลองท่าตะเภา บ.ปากคลอง ต.ท่ายาง อ.เมืองจ.ชุมพร	59/54/46	2.0/1.8/1.3		
3.สถานี CP03 ถ.เพชรเกษม (กม.๔๘๗)บ.ปากแพรก ต.นากระตาม อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร	7.6/7.6/49	2.0/2.6/1.2		
4.สถานี LS01 ปากแม่น้ำหลังสวน บ.ฝั่งกระโจม ต.บางมะพร้าว อ.หลังสวน จ.ชุมพร	7.2/7.8/7.5	0.4/1.9/2.8	FCB	3/3/3
5.สถานี LS02 สะพาน ต.แหลมทราย อ.หลังสวน จ.ชุมพร	8.2/8.1/7.4	1.5/1.2/3.3		
6.สถานี LS03 สะพาน ถ.เพชรเกษม (เส้น ๔๑) ต.ชั้นเงิน อ.หลังสวน จ.ชุมพร	8.0/8.0/7.6	2.2/1.9/2.8		
7.สถานี LS04 วัดปังหวาน บ.ทอนหงษ์ ต.ปังหวาน อ.หลังสวน จ.ชุมพร	8.0/8.2/8.1	0.5/2.1/4.3		
8.สถานี EL01 ปากคลองอีเล็ด ม.๒ ต.หาดทรายรี อ.เมือง จ.ชุมพร	7.2/4.3	2.1/4.0	FCB	4/4
9.สถานี EL02 สะพานข้ามคลองอีเล็ด ต.หาดทรายรี อ.เมือง จ.ชุมพร	7.0/5.5	3.5/6.2		

หมายเหตุ: การจัดประเภทคุณภาพน้ำผิวดิน สามารถจำแนกได้ ดังนี้

เกณฑ์มาตรฐาน* คุณภาพน้ำผิวดิน	หน่วย	ประเภทคุณภาพน้ำ				
		1	2	3	4	5
ออกซิเจนละลาย (DO)	มก./ล.	ธรรมชาติ	6.0	4.0	2.0	ไม่ได้กำหนดค่า
บีโอดี (BOD)	มก./ล.	ธรรมชาติ	1.5	2.0	4.0	ไม่ได้กำหนดค่า

ที่มา: * ดัดแปลงจากประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน ตีพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 111 ตอนที่ 16 ง ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2537

คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งจากการเก็บข้อมูล และตัวอย่างน้ำทะเลชายฝั่ง ในพื้นที่จังหวัดชุมพร จำนวน 16 สถานี แบ่งเป็นอ่าวทุ่งมหา 2 สถานี แหลมแท่น 2 สถานี หาดทุ่งวัวแล่น 2 สถานี หาดทรายรี 2 สถานี บ้านบ่อคา (อ่าวทุ่งคา-สวี) 2 สถานี หาดอรุณทัย 2 สถานี ปากน้ำหลังสวน 2 สถานี และละแม 2 สถานี เก็บตัวอย่างที่ห่างจากฝั่ง 100 เมตร และ 500 เมตร ในเดือนสิงหาคม 2554 นั้น

พบว่าคุณภาพน้ำทะเลส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (กรมควบคุมมลพิษ 2549) ยกเว้น

1. ไนเตรท (NO₃) ที่สถานีแหลมแท่น 100 เมตร สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน
2. ค่าโคลิฟอร์มแบคทีเรียทั้งหมด (TCB) ที่สถานีปากน้ำหลังสวน ทั้ง 2 สถานี สูงกว่าเกณฑ์

มาตรฐาน

และจากการประเมินคุณภาพน้ำทะเล ด้วยวิธีคำนวณหาค่าดัชนีคุณภาพน้ำทะเลของกรมควบคุมมลพิษ โดยใช้ปัจจัยคุณภาพน้ำทะเลทั้งหมด 8 ปัจจัย ได้แก่ ปริมาณออกซิเจนละลายน้ำ (DO) โคลิฟอร์มแบคทีเรียทั้งหมด (TCB) ออร์โธฟอสเฟต (PO_4^{+}) ไนเตรท (NO_3^{-}) อุณหภูมิสารแขวนลอยทั้งหมด (TSS) ความเป็นกรดเป็นด่าง (Ph) และแอมโมเนีย (NH_3^{+}) พบว่าที่ระยะห่างฝั่ง 100 เมตรและระยะที่ห่าง จากฝั่ง 500 เมตร อยู่ในเกณฑ์พอใช้ ถึง ดีมาก

ตาราง ผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง (พ.ศ. 2554)

แหล่งน้ำ/สถานีตรวจวัด (ชายฝั่งทะเล)	ค่าที่ตรวจวัดได้			ประเภทคุณภาพน้ำ*
	DO	TCB	พารามิเตอร์อื่นๆที่มีปัญหา	
1.ST 7a อ่าวทุ่งมหา (ปะทิว)	7.58	46	-	2
2.ST 8a แหลมแท่น(ปะทิว)	4.39	790	-	3
3.ST 9a หาดทุ่งวัวแล่น	7.59	7.8	-	2
4.ST 10a หาดทรายรีชุมพร	8.09	13	-	2
5.ST 11a บ้านบ่อคา (อ่าวทุ่งคา-สวี)	5.98	33	-	2
6.ST 12a หาดอรุโณทัย	5.99	23	-	2
7.ST 13a ปากน้ำหลังสวน	7.31	2,400	-	3
8.ST 14a ละแม	8.82	33	-	2

หมายเหตุ: การจัดประเภทคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง ดูจากตาราง ดังนี้

เกณฑ์มาตรฐาน* คุณภาพน้ำทะเล	หน่วย	ประเภทคุณภาพน้ำ				
		1	2	3	4	5
ออกซิเจนละลาย (DO)	มก./ล.	ธรรมชาติ	4	4	4	ธรรมชาติ
แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (Total Coliform Bacteria)	เอ็ม.พี.เอ็น/100 (MPN/100ml)	ธรรมชาติ	ไม่ได้	ไม่ได้	1,000	1,000
			กำหนดค่า	กำหนดค่า		

ที่มา : * ดัดแปลงจากประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำทะเลและชายฝั่ง ตีพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 111 ตอนที่ 16 ง ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2537

สรุปปัญหา/สาเหตุ/ผลกระทบ/แนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านคุณภาพน้ำ

ประเด็นปัญหา คุณภาพน้ำ	พื้นที่ที่เกิดปัญหา	ระดับผลกระทบต่อ ประชาชน (1-4)	ระดับผลกระทบต่อ ทรัพยากร ธรรมชาติ (1-4)	ระดับผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อม (1-4)	สรุปความ รุนแรง ของ ปัญหา (1-12)
1.คุณภาพน้ำเสื่อมโทรม (แย่ลง)	แม่น้ำท่าตะเภา/ แม่น้ำหลังสวน/คลองอีเล็ด	4	4	4	12

หมายเหตุ: ระดับผลกระทบของปัญหาระดับ 1 น้อยที่สุด ระดับ 2 น้อยระดับ 3 มาก ระดับ 4 มากที่สุด

3.2.2 ระบบบำบัดน้ำ

ปัจจุบันการก่อสร้างระบบรวบรวมน้ำเสีย และระบบบำบัดน้ำเสียรวมยังไม่แล้วเสร็จ เนื่องจาก ผู้รับจ้างขาดสภาพคล่อง ทำให้ไม่สามารถดำเนินการก่อสร้างต่อไปได้ กรมโยธาธิการและผังเมือง ได้ทำหนังสือให้เทศบาลเมืองชุมพร พิจารณามอบโครงการ ซึ่งเทศบาลเมืองชุมพรได้ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบครุภัณฑ์ และรับมอบโครงการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินครุภัณฑ์ มีการชำรุดเสียหายหลายรายการ เทศบาลเมืองชุมพรจึงยังไม่สามารถรับมอบโครงการได้ (ข้อมูลตั้งแต่ ปี พ.ศ.2553 ซึ่งปัจจุบันไม่มีการสำรวจใหม่)

ตาราง ระบบบำบัดน้ำเสีย (พ.ศ. 2557)

ที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสีย	จำนวนพื้นที่ (ไร่)	ประเภทระบบบำบัดน้ำเสีย	ความสามารถในการบำบัดน้ำเสีย (ลบ.ม./วัน)	ปริมาณน้ำเสียที่เข้าระบบ (ลบ.ม./วัน)	ร้อยละพื้นที่รวบรวมน้ำเสียเทียบกับพื้นที่ อปท.	หน่วยงานรับผิดชอบ
หมู่ที่ 4 ถ.ทางเข้าวัดคูขุด ต.บางหมาก อ.เมือง จ.ชุมพร	-	ระบบบำบัดแบบบ่อฝัง	12,000	ปัจจุบันระบบบำบัดน้ำเสียยังไม่แล้วเสร็จ	-	เทศบาลเมืองชุมพร และกรมโยธาธิการและผังเมือง

ที่มา: สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 14 สุราษฎร์ธานี

สรุปปัญหาระบบบำบัดน้ำเสีย

ประเด็นปัญหา ระบบบำบัดน้ำเสีย	พื้นที่ที่เกิดปัญหา	ระดับผลกระทบต่อประชาชน (1-4)	ระดับผลกระทบยกยวกรรมชาติ (1-4)	ระดับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (1-4)	สรุปความรุนแรงของปัญหา (1-12)
1.ระบบบำบัดน้ำเสียยังไม่มีในพื้นที่จังหวัดชุมพร	พื้นที่ทุกอำเภอ	4	3	4	11

หมายเหตุ: ระดับผลกระทบของปัญหาระดับ 1 น้อยที่สุด ระดับ 2 น้อยระดับ 3 มาก ระดับ 4 มากที่สุด

3.2.3 คุณภาพอากาศ

คุณภาพอากาศในพื้นที่ภาคใต้ตอนบน อยู่ในระดับไม่เกินเกณฑ์มาตรฐาน การควบคุมและลดปริมาณการระบายมลพิษจากแหล่งกำเนิดประเภทยานพาหนะสถานประกอบการการก่อสร้างและการเผาในที่โล่งโดยการนำหลักการบริหารจัดการมลพิษเชิงพื้นที่มาใช้ในการบริหารจัดการมลพิษให้มีความเหมาะสมกับศักยภาพการรองรับมลพิษของแต่ละพื้นที่พัฒนาและปรับปรุงระบบฐานข้อมูลแหล่งกำเนิดมลพิษเสริมสร้างศักยภาพหน่วยงานในการติดตามตรวจสอบสถานการณ์คุณภาพอากาศและมลพิษจากแหล่งกำเนิด สนับสนุนส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสะอาดและเชื้อเพลิงสะอาดเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการควบคุมป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษการติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์มลพิษและมลพิษจากแหล่งกำเนิด ดำเนินมาตรการควบคุมการเผาในที่โล่งในเขตเมืองและพื้นที่เกษตรกรรมและพัฒนาระบบการติดตามเตือนภัยมลพิษอากาศและสถานการณ์หมอกควันมาตรการและแนวทางปฏิบัติ มีดังนี้

1) การจัดการมลพิษจากการจราจร

1.1 รมรงค์ประชาสัมพันธ์สร้างจิตสำนึกในการดูแลปรับแต่งยานพาหนะให้มีมลพิษอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานอย่างสม่ำเสมอรณรงค์การใช้ท่อไอเสียที่มีมาตรฐานส่งเสริมการใช้ระบบขนส่งมวลชนเพื่อควบคุมและลดปริมาณการใช้ยานพาหนะส่วนบุคคลในเขตเมือง

1.2 ส่งเสริมการใช้รถจักรยานในการสัญจรเขตเมือง

2) การจัดการมลพิษจากสถานประกอบการ

2.1 กวดขันบังคับใช้กฎหมายกับสถานประกอบการ

2.2 ดำเนินมาตรการควบคุมฝุ่นละอองจากกิจกรรมการก่อสร้างให้มีการปฏิบัติตามระเบียบและข้อปฏิบัติในการควบคุมฝุ่นละอองจากการก่อสร้าง

2.3 เสริมสร้างความร่วมมือจากชุมชนในการติดตามตรวจสอบควบคุมและป้องกันมลพิษจากแหล่งกำเนิดในชุมชน

3) มาตรการควบคุมการเผาในที่โล่ง

3.1 เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารองค์ความรู้ด้านมลพิษอากาศ

3.2 ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ปลอดการเผา

3.3 สร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมจากชุมชน

3.4 ติดตามบังคับใช้กฎหมาย

ตาราง ผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศในบรรยากาศโดยทั่วไป (พ.ศ. 2555)

สารมลพิษ	ค่าเฉลี่ยความเข้มข้นในเวลา	ผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศ	ค่ามาตรฐาน*
ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน	24 ชม.	0.043	ไม่เกิน 0.12 มก./ลบ.ม.
	1 ปี	-	ไม่เกิน 0.05 มก./ลบ.ม.
ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 100 ไมครอน	24 ชม.	-	ไม่เกิน 0.33 มก./ลบ.ม.
	1 ปี	-	ไม่เกิน 0.10 มก./ลบ.ม.
ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ (CO)	1 ชม.	-	ไม่เกิน 30ppm. (34.2 มก./ลบ.ม.)
	8 ชม.	0	ไม่เกิน 9ppm. (10.26 มก./ลบ.ม.)
ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์(SO ₂)	1 ปี	-	ไม่เกิน 0.04ppm. (0.10 มก./ลบ.ม.)
	24 ชม.	-	ไม่เกิน 0.12ppm. (0.30 มก./ลบ.ม.)
	1 ชม.	-	ไม่เกิน 0.3ppm. (780 มก./ลบ.ม.)
ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO ₂)	1 ชม.	-	ไม่เกิน 0.17ppm. (0.32 มก./ลบ.ม.)

ที่มา : * ดัดแปลงจากประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2538) เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพอากาศในบรรยากาศโดยทั่วไป ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 112 ตอนที่ 52 ง. วันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2538 และประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 24 (พ.ศ. 2547) เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพอากาศในบรรยากาศโดยทั่วไป ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 121 ตอนพิเศษ 104 ง.วันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2547

สรุปปัญหา/สาเหตุ/ผลกระทบ/แนวทางในการแก้ไขปัญหาคุณภาพอากาศ

ประเด็นปัญหาคุณภาพอากาศ	พื้นที่ที่เกิดปัญหา	ระดับผลกระทบต่อประชาชน (1-4)	ระดับผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ (1-4)	ระดับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (1-4)	สรุปความรุนแรงของปัญหา (1-12)
1.ปัญหากลิ่น จากโรงงานอุตสาหกรรม/โรงรับซื้อน้ำยางและเศษยาง	- พื้นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม	2	2	3	7
2.ปัญหาฝุ่น/ควัน จากโรงไม้เหมืองหิน/โรงงานอุตสาหกรรม	- พื้นที่ตั้งของโรงไม้เหมืองหิน/โรงงานอุตสาหกรรม	2	2	2	6

หมายเหตุ: ระดับผลกระทบของปัญหาระดับ 1 น้อยที่สุด ระดับ 2 น้อยระดับ 3 มาก ระดับ 4 มากที่สุด

คุณภาพอากาศในพื้นที่ภาคใต้ตอนบนโดยรวมถือว่าอยู่ในระดับดี และในพื้นที่จังหวัดชุมพรยังไม่ปรากฏปัญหาที่เด่นชัด

3.2.4 คุณภาพเสียง

คุณภาพเสียงในพื้นที่ภาคใต้ตอนบนอยู่ในระดับไม่เกินเกณฑ์มาตรฐาน ระดับเสียงไม่เกินเกณฑ์มาตรฐาน (ระดับเสียงเฉลี่ย 24 ชั่วโมง ไม่เกิน 70 เดซิเบลเอ หรือระดับเสียงสูงสุดไม่เกิน 115 เดซิเบลเอ) การควบคุมและลดปริมาณการระบายมลพิษจากแหล่งกำเนิด ประเภทยานพาหนะสถานประกอบการ โรงโม่ เหมืองหินและการก่อสร้างโดยการนำหลักการบริหารจัดการมลพิษเชิงพื้นที่มาใช้ในการบริหารจัดการมลพิษให้มีความเหมาะสมกับศักยภาพการรองรับมลพิษของแต่ละพื้นที่พัฒนาและปรับปรุงระบบฐานข้อมูลแหล่งกำเนิดมลพิษเสริมสร้างศักยภาพหน่วยงานในการติดตามตรวจสอบสถานการณ์คุณภาพเสียงและมลพิษจากแหล่งกำเนิดเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการควบคุมป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางเสียง การติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์มลพิษและมลพิษจากแหล่งกำเนิดดำเนินการควบคุมสถานประกอบการ โรงโม่ เหมืองหินและเสียงจากยานพาหนะ มาตรการและแนวทางปฏิบัติ

ตาราง ผลการตรวจวัดระดับเสียง (พ.ศ.2555)

แหล่งวัดเสียง	ค่าระดับเสียงสูงสุด	ค่าระดับเสียงเฉลี่ย
1.ตรวจวัดเสียงในสิ่งแวดล้อม หน้าอาคารศูนย์ประสานงานป่าไม้ จ.ชุมพร	91.6	61.3
มาตรฐานระดับเสียง*	ไม่เกิน 115 เดซิเบลเอ	ไม่เกิน 70 เดซิเบลเอ

ที่มา : * ดัดแปลงจากประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 15 (พ.ศ. 2540) เรื่อง กำหนดมาตรฐานระดับเสียงโดยทั่วไป มาตรา 32 (5) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ณ วันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2540 และประกาศควบคุมมลพิษ เรื่อง การคำนวณค่าระดับเสียง ณ วันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2540

สรุปปัญหา/สาเหตุ/ผลกระทบ/แนวทางในการแก้ไขปัญหาคุณภาพเสียง

ประเด็นปัญหาคุณภาพเสียง	พื้นที่ที่เกิดปัญหา	ระดับผลกระทบต่อประชาชน (1-4)	ระดับผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ (1-4)	ระดับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (1-4)	สรุปความรุนแรงของปัญหา (1-12)
1.ปัญหาเสียงดังเกินมาตรฐาน	- พื้นที่ตั้งของโรงโม่เหมืองหิน	2	2	3	8

หมายเหตุ: ระดับผลกระทบของปัญหาระดับ 1 น้อยที่สุด ระดับ 2 น้อยระดับ 3 มาก ระดับ 4 มากที่สุด

3.2.5 ขยะมูลฝอย

จังหวัดชุมพรมีปริมาณขยะมูลฝอย ที่เกิดขึ้นจริงภายในเขตเทศบาลปริมาณขยะที่เทศบาลสามารถเก็บขนได้ ขยะหรือมูลฝอยเป็นปัญหาซึ่งเกิดจากการขยายตัวของเศรษฐกิจรวมทั้งการเพิ่มจำนวนของประชากร และมีแนวโน้มที่จะรุนแรง และทำให้เกิดการปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเกิดความเสียหายต่อสุขภาพอนามัยมากขึ้น แต่การดำเนินการแก้ไขปัญหายังเป็นเพียงการแก้ไขเฉพาะหน้าไม่มีการวางแผนการจัดการมูลฝอย และสิ่งปฏิกูลในขณะที่มูลฝอยที่เกิดขึ้นมีการนำกลับมาใช้ประโยชน์น้อยมาก และยังไม่มีความหมายระเบียบข้อบังคับด้านการลดและการใช้ประโยชน์จากมูลฝอย ในส่วนสิ่งปฏิกูลในอาคารใช้ระบบบ่อเกรอะ บ่อซึม แต่มีบางส่วนลักลอบปล่อยลงสู่ท่อระบายน้ำโดยตรง ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการเน่าเสียของแม่น้ำลำคลอง และการแพร่กระจายของเชื้อโรค ส่วนการกำจัดนั้นยังคงมีปัญหาเกี่ยวกับรถดูดถ่ายสิ่งปฏิกูลที่ผิดกฎหมายออกให้บริการและกำจัดไม่ถูกวิธี

ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นจริงภายในเขตเทศบาล พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 87.12 มีจำนวนขยะระหว่าง 0-20 ตัน และร้อยละ 6.66 มีปริมาณขยะ ระหว่าง 21-30 ตัน กับมีปริมาณขยะ 41 ตันขึ้นไป เทศบาลที่มีปริมาณขยะมากที่สุด คือ เทศบาลเมืองชุมพร มีจำนวนกว่า 50 ตัน เทศบาลที่มีขี้น้อยที่สุด คือ เทศบาลตำบลพะโต๊ะ จำนวนครัวเรือนที่ได้รับการบริการขนขยะจากเทศบาล พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 60.00 มีครัวเรือนระหว่าง 0-2,000 ครัวเรือน ร้อยละ 26.66 มีครัวเรือนระหว่าง 2,001 – 4,000ครัวเรือน ร้อยละ 6.66 มีครัวเรือนระหว่าง 4,001 – 6,000ครัวเรือน กับครัวเรือนระหว่าง 6,001 – 8,000ครัวเรือน จำนวนรถเก็บขยะของเทศบาล พบว่าเทศบาลส่วนใหญ่ ร้อยละ 60.00 มีจำนวนรถเก็บขยะ 1 คัน รองลงมา ร้อยละ 13.33 มีจำนวนรถเก็บขยะ 2 คัน ,3 คัน และ 4 คัน เทศบาลที่มีจำนวนรถเก็บขยะมากที่สุด คือ เทศบาลเมืองชุมพร และเทศบาลเมืองหลังสวนมีจำนวน 4 คัน

ตาราง ปริมาณขยะมูลฝอยรวม (พ.ศ. 2557)

ข้อมูล	ในเขตเทศบาล/อบต.		ขนานกลับไปใช้ประโยชน์	
	จำนวน (ตัน/วัน)	ร้อยละ (%)	จำนวน (ตัน/วัน)	ร้อยละ (%)
ปริมาณขยะมูลฝอย รวม	465.00	100	7.77	100
ปริมาณขยะมูลฝอย ที่เก็บได้	180.48	38.81	7.77	100
ปริมาณขยะมูลฝอย ที่ตกค้าง	284.52	61.19	-	-

ที่มา: ข้อมูลจากสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 14 (สุราษฎร์ธานี)

ตาราง องค์ประกอบของขยะมูลฝอย (พ.ศ. 2557)

องค์ประกอบของขยะมูลฝอย	ร้อยละโดยน้ำหนัก
มูลฝอยเปียก	24.23
กระดาษ	15.36
พลาสติก	17.55
เศษผ้า	7.49
แก้ว	6.74
โลหะ	7.15
อลูมิเนียม/โลหะ	7.05
หนัง/ยาง	6.72
อื่นๆ	7.70
รวมทั้งหมด	100.00

ที่มา : ข้อมูลจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

การดำเนินงานจัดการขยะที่ผ่านมาด้านระบบกำจัดขยะขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) พบว่า

1. จากข้อมูลการสอบถามองค์การบริหารส่วนตำบลพบว่าขยะส่วนใหญ่เป็นขยะอินทรีย์ แหล่งกำเนิดหลักมาจากตลาด สำหรับขยะจากบ้านเรือน ชุมชนจะกำจัดกันเอง
2. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่กำจัดขยะด้วยวิธีการกองแล้วเผา หรือการกองแล้วฝังกลบเป็นครั้งคราวผสมผสานกันไป ซึ่งยังไม่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล
3. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่เห็นว่าการจัดการขยะเป็นปัญหา แต่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นบางส่วน เห็นว่ายังไม่เป็นปัญหามากนัก มีเหตุผลมาจากประชากรในพื้นที่ค่อนข้างน้อย และชุมชนสามารถกำจัดขยะกันเองได้
4. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นระดับเทศบาล หรือเขตชุมชนเมืองมีประชากรปริมาณมาก ส่งผลให้มีปริมาณขยะมาก และมีการจัดการขยะไม่เป็นระบบครบวงจรจึงมีปัญหาด้านการจัดการขยะตั้งแต่การคัดแยกขยะซึ่งนำไปสู่การกำจัดขยะได้ตรงตามคุณลักษณะของขยะและวิธีการกำจัดที่ถูกหลักสุขาภิบาลก็ยังไม่ดีเนื่องจากปัญหาเรื่องพื้นที่กำจัดขยะ

3.2.6 ระบบกำจัดขยะมูลฝอย

การขาดแคลนพื้นที่กำจัดขยะ และปัญหาการต่อต้านจากประชาชนในพื้นที่เป็นปัญหาหนึ่งที่สำคัญ ทำให้การกำจัดขยะไม่สามารถดำเนินการได้ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล จังหวัดชุมพร มีระบบกำจัดขยะ ที่ถูกหลักสุขาภิบาล 2 แห่ง ได้แก่ เทศบาลเมืองชุมพร และเทศบาลเมืองหลังสวน ทั้งนี้ในอีกหลายพื้นที่ที่มีความจำเป็นจะต้องจัดหาพื้นที่กำจัดขยะเพื่อแก้ไขปัญหาปริมาณขยะที่จะเพิ่มขึ้น และเพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองในอนาคต

การแบ่งกลุ่มเพื่อจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยเหตุนี้เพื่อความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติโดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาเรื่องพื้นที่กำจัดขยะ จึงเกิดแนวคิดการจัดการขยะในรูปแบบเป็นศูนย์กำจัดขยะ โดยการรวมกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีพื้นที่ใกล้เคียงกัน ในปี พ.ศ. 2548 - 2549 สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 14 สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดชุมพร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ประชุมร่วมกันเพื่อหาแนวทางการจัดการขยะและได้ข้อสรุปจากที่ประชุม คือการแบ่งกลุ่มพื้นที่เป็นศูนย์กำจัดขยะ โดยการรวมกลุ่มของพื้นที่ใกล้เคียงรวมเป็นกลุ่มพื้นที่กลุ่มย่อย และหาพื้นที่กำจัดรวมของกลุ่มนั้นๆ โดยมีหน่วยงานหลักในการดำเนินงานและจัดการ พร้อมกับการจัดทำบันทึกความร่วมมือข้อตกลงร่วมกันของหน่วยงานในกลุ่มเดียวกันด้วยความสมัครใจ จากผลการประชุมบางกลุ่มพื้นที่ที่มีความเป็นไปได้ คือ มีความร่วมมือของสมาชิก หรือมีพื้นที่ที่เป็นศูนย์กำจัดขยะรวมของกลุ่ม และมีหน่วยงานหลักที่พร้อมดำเนินการ คือ เทศบาลเมืองชุมพร ระยะที่ 2 ทั้งนี้ การดำเนินการป้องกันอัตราการเพิ่มปริมาณขยะมูลฝอยในพื้นที่ที่มีอัตราการผลิตขยะมูลฝอยมากกว่า 1 กิโลกรัม/คน/วัน ยังเป็นการทำงานในเชิงรุกที่จำเป็นก่อนที่ปัญหาจะขยายตัวเพิ่มขึ้น

ตาราง ระบบกำจัดขยะมูลฝอย (พ.ศ.2557)

สถานที่กำจัดขยะมูลฝอย	จำนวนพื้นที่ (ไร่)	ประเภทระบบกำจัดขยะมูลฝอย	รายชื่อ อบท. ที่นำขยะมูลฝอยมากำจัด	ปริมาณขยะมูลฝอยที่นำเข้าระบบ (ตัน/วัน)
1.เทศบาลเมืองชุมพร บริเวณบ้านเขากล้วย หมู่ที่ 10 ต.หาดพันไกร อ.เมือง	140	การฝังกลบ	ทม.ชุมพร/ทต.ปากน้ำชุมพร/ทต.วังไผ่/ทต.ท่ายาง/ทต.นาโพธิ์/ทต.ท่าแซะ/อบต.สวี/อบต.ขุนกระโทก/อบต.ตากแดด/อบต.ถ้ำสิงห์/อบต.ทุ่งคา/อบต.นาชะอัง/อบต.นาทุ่ง/อบต.บางลึก/อบต.วังไผ่/อบต.บางหมาก/อบต.บ้านนา/อบต.ปากน้ำ/อบต.วังใหม่/อบต.วิสัยเหนือ/อบต.หาดทรายรี/อบต.ด่านสวี/อบต.วิสัยใต้/อบต.หาดพันไกร/อบต.ท่าหิน/อบต.ครน/อบต.เขาทะลุ/อบต.เขาค่าย/อบต.ทุ่งระยะ/อบต.นาโพธิ์/อบต.นาสัก/อบต.ท่าแซะ	99.58
2.เทศบาลเมืองหลังสวน บริเวณบ้านคลองราง หมู่ที่ 14 ต.นาพญา อ.หลังสวน	15	การฝังกลบ	ทม.หลังสวน/ทต.ปากน้ำหลังสวน/อบต.ท่ามะปลา/อบต.นาขา/อบต.นาพญา/อบต.บางน้ำจืด/อบต.บางมะพร้าว/อบต.บ้านควน/อบต.พ้อแดง/อบต.วังตะกอก/อบต.หาดยาย/อบต.แหลมทราย	35.7
3.อบต.ตะโก บ้านควนดิน ม.6 ต.ตะโก อ.ทุ่งตะโก	4	เตาเผา	-	3.00
4.เทศบาลตำบลพะโต๊ะ บ้านควนดอกไม้ ม.4 ต.พะโต๊ะ อ.พะโต๊ะ	1	เตาเผา	-	1.5

ที่มา : สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 14 (สุราษฎร์ธานี)

สรุปปัญหา/สาเหตุ/ผลกระทบ/แนวทางในการแก้ไขปัญหาระบบกำจัดขยะมูลฝอย

ประเด็นปัญหา ระบบกำจัด ขยะมูลฝอย	พื้นที่ที่เกิดปัญหา	ระดับผล กระทบต่อ ประชาชน (1-4)	ระดับผล กระทบต่อ ทรัพยากร ธรรมชาติ (1-4)	ระดับผล กระทบต่อ สิ่งแวดล้อม (1-4)	สรุปความ รุนแรงของ ปัญหา (1-12)
1.ด้านเทคโนโลยี - เครื่องจักรชำรุด ขาดประสิทธิภาพใน การทำงานเสียค่าใช้จ่ายในการซ่อมปีละ หลายบาท - *แผ่นพลาสติกความหนาแน่นสูง (HPDE) ของบ่อที่ 3 เฟส 2 ชำรุดทำให้น้ำ ชะขยะเกิดการรั่วไหลจากระบบบำบัดลง สู่แหล่งน้ำสาธารณะ - เส้นทางคมนาคมที่ใช้ในการขนส่งขยะ มูลฝอย มีลักษณะเป็นหลุม/บ่อผิวถนน ขรุขระ	เทศบาลเมืองชุมพร/ เทศบาลเมืองหลังสวน เทศบาลเมืองชุมพร เทศบาลเมืองหลังสวน	2 2 4 2	1 1 3 1	3 2 4 2	6 5 11 5
2.ด้านบุคลากร - ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ด้านการ จัดการขยะมูลฝอย - ขาดแคลนบุคลากรที่ดำเนินการสถานที่ กำจัดขยะมีจำนวนไม่เพียงพอ	เทศบาลเมืองชุมพร เทศบาลเมืองหลังสวน	3 1	1 1	3 1	7 3
3.ด้านงบประมาณ - เครื่องจักรที่ใช้ในการกำจัดขยะมีมูลค่า สูงและงบประมาณจากส่วนกลางลดลง อย่างต่อเนื่องทำให้เทศบาลไม่สามารถ จัดหาเครื่องจักรเพื่อทดแทนเครื่องจักรที่ ชำรุดได้ทำให้ประสิทธิภาพในการกำจัด ขยะลดลง	เทศบาลเมืองหลังสวน	1	1	1	3
4.ด้านประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วม - ขาดการบริหารจัดการขยะโดยการ ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมและ รับภาระในการจัดการขยะตามหลักการผู้ ก่อมลพิษต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย ในการจัดการมลพิษ	เทศบาลเมืองหลังสวน	2	1	2	5

หมายเหตุ: ระดับผลกระทบของปัญหาระดับ 1 น้อยที่สุด ระดับ 2 น้อยระดับ 3 มาก ระดับ 4 มากที่สุด

* เนื่องจากไม่มีการคัดแยกขยะอันตรายออก จึงอาจทำให้สารเคมีจากขยะอันตราย เกิดการรั่วไหลลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ และ
เกิดการตกค้างในแหล่งน้ำ ดิน และพืชผัก ทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงได้รับผลกระทบ โดยการได้รับสารเคมี
อันตรายเหล่านั้นเข้าสู่ร่างกาย รวมทั้งสิ่งมีชีวิตบริเวณนั้นก็จะได้รับผลกระทบด้วย

3.2.7 ของเสียอันตราย

กากของเสียอันตราย คือ ของเสียอันตรายที่เกิดจากกิจกรรมต่างๆ ในครัวเรือนและสถานประกอบการพาณิชยกรรมต่างๆ ในชุมชน รวมถึงโรงงานอุตสาหกรรม เช่น อู่ซ่อมรถ สถานีบริการน้ำมัน ร้านล้างอัดขยายภาพ ท่าเรือ สนามบิน โรงพยาบาล ห้องปฏิบัติการ พื้นที่เกษตรกรรม ฯลฯ ซึ่งของเสียอันตรายเหล่านี้ส่วนใหญ่ถูกทิ้งรวมกับมูลฝอยทั่วไป โดยไม่ผ่านการบำบัดและกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ก่อให้เกิดการปนเปื้อนและแพร่กระจายของสารอันตรายสู่สิ่งแวดล้อมเข้าสู่ห่วงโซ่อาหารและเกิดผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนได้

สรุปปัญหา/สาเหตุ/ผลกระทบ/แนวทางในการแก้ไขปัญหาของเสียอันตราย

ประเด็นปัญหา การใช้ประโยชน์ของเสียอันตราย	พื้นที่ที่เกิดปัญหา	ระดับผลกระทบต่อ ประชาชน (1-4)	ระดับผลกระทบต่อ ทรัพยากร ธรรมชาติ (1-4)	ระดับผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อม (1-4)	สรุปความ รุนแรง ของ ปัญหา (1-12)
1.ขาดการจัดการที่เหมาะสม/ไม่มีสถานที่ กำจัดของเสียอันตราย	- ชุมชนเมือง - โรงพยาบาล	3	3	3	9
2.ไม่มีการคัดแยกของเสียอันตรายออกจาก ขยะทั่วไป	- โรงงานอุตสาหกรรม	3	3	3	9
3.ขาดฐานข้อมูลของเสียอันตราย		2	2	2	6

หมายเหตุ: ระดับผลกระทบของปัญหาระดับ 1 น้อยที่สุด ระดับ 2 น้อยระดับ 3 มาก ระดับ 4 มากที่สุด

3.2.8 สิ่งแวดล้อมเมือง

การจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง ให้ความสำคัญต่อการวางผังเมือง เพิ่มพื้นที่สีเขียวในชุมชนสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ปัจจุบันจังหวัดชุมพรมีประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองค่อนข้างหนาแน่น จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจจากภาคเกษตรกรรมมาสู่ภาคอุตสาหกรรม ทำให้เกิดการอพยพย้ายถิ่นฐานของประชาชนจากชนบทมาอยู่ในเขตเมืองและชุมชน และมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยขาดการเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเมืองและชุมชนหลายลักษณะ เช่น การขาดแคลนพื้นที่สีเขียวสำหรับเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและเป็นสถานที่ทำกิจกรรมของชุมชน รวมทั้งเกิดปัญหาชุมชนแออัดกระจุกกระจายอยู่ทั่วทั้งจังหวัด ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพอนามัยและปัญหาสังคมเพิ่มขึ้นตามมาดังสิ่งแวดล้อมเมืองในจังหวัดชุมพรดังนี้

ข้อมูลแหล่งพื้นที่สีเขียว/พื้นที่สาธารณะ หรือพื้นที่นันทนาการ

ชนิด/ประเภท	สถานที่ตั้ง	จำนวนพื้นที่ (ตรม.,ไร่)	สัดส่วนของ พื้นที่/ ประชากร (ตรม./คน)	การใช้ประโยชน์ ในพื้นที่	สาเหตุ ของ ปัญหา	ผลกระทบ ของ ปัญหา
1.สวนสมุนไพร	หมู่ 4บ้านไทรลำ ต.ครน อ.สวี (โครงการอนุรักษ์พันธุ กรรมพืชฯ)	300ไร่	50.6	ปลูกพืช สมุนไพร/ต้นไม้	-	-
2.พื้นที่สีเขียว	ต.วังไผ่ อ.เมือง	16,068ไร่	167.23	การเกษตร	-	-
3.สวนสาธารณะ ร.5	ข้างเทศบาลเมือง หลังสวน อ.หลังสวน	2ไร่	2.51	สวนสาธารณะ	-	-
4.สนามกีฬา	หน้าที่ว่าการอำเภอ อ.หลังสวน	20 ไร่		สนามกีฬา	-	-
5.พื้นที่สาธารณะ	หมู่ 14 ต.ท่าข้าม อ.ท่าแซะ	20 ไร่	-	แหล่งผลิต น้ำประปา	-	-
6.บึง-หนองน้ำ	หมู่ 7หนองยายรัตน์ ต.วังไผ่ อ.เมือง หมู่ 9 บึงละหารต.วังไผ่ อ.เมือง หมู่ 7บึงคอระออม ต.วังไผ่ อ.เมือง หมู่ 5 หนองตาไก่ ต.วังไผ่ อ.เมือง	5ไร่ 7ไร่ 7 ไร่ 2ไร่	-	จัดกิจกรรมต่างๆ และพักผ่อน หย่อนใจ	-	-
7.ที่ดอนป่าโปร่ง	หมู่ 9ป่าช้าถ้ำกอง ต.วังไผ่อ.เมือง	64 ไร่	-	ป่าไม้	-	-
8.สนามกีฬา	ต.วังไผ่ อ.เมือง	20 ไร่	-	กีฬา/ นันทนาการ	-	-
9.พื้นที่การเกษตร	เทศบาลตำบลวังไผ่ อ.เมือง	4,954ไร่	-	การเกษตร	-	-
10.สนามกีฬา	หมู่ 4,7ต.ท่ายาง อ.เมือง	-	-	กีฬา/สนามดุนก	-	-
11.ศาลา เอนกประสงค์	ต.ท่ายาง อ.เมือง	-	-	ประชุม/กิจกรรม หมู่บ้าน	-	-
12.พื้นที่สีเขียว	หมู่ 7 ต.ปากคลอง อ.ปะทิว	20 ไร่	-	ป่าไม้	-	-
13.สวนสาธารณะ อากาศเกียรติ วงศ์	เทศบาลเมืองชุมพร อ.เมือง	29.49 ไร่	1.4	กีฬา/ นันทนาการ	-	-
14.สนามกีฬา กลางจังหวัด ชุมพร	เทศบาลเมืองชุมพร อ.เมือง	31.11 ไร่	1.48	กีฬา/ นันทนาการ	-	-

ที่มา : องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.2.9 สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม

ธรรมชาติที่มีคุณค่าทางวิชาการและสุนทรียภาพที่เกี่ยวข้องเป็นพื้นฐานทางธรณีวิทยาและภูมิศาสตร์ อันเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นธรรมชาติ ที่มีคุณค่าในเชิงคุณภาพ ทางสังคม ทางวิชาการ ทางสุนทรียภาพ เอกลักษณ์ สัญลักษณ์ ฯลฯ ของท้องถิ่นแบ่งออกได้ 2 ประเภทคือ เป็นทรัพยากรธรรมชาติ ที่มีคุณค่าเชิงเศรษฐกิจ เช่น แร่ธาตุ ป่าไม้ ดินน้ำ พลังงาน ฯลฯ ซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์นำมาใช้ในการดำรงชีวิต และมีการจัดการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจโดยตรง และอีกประเภทเป็นธรรมชาติ ที่มีการเคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลง และฟื้นฟูคืนสู่สภาพเดิมได้ เมื่อถูกทำลายก็จะหมดสภาพไป จำแนกได้ดังนี้

1. เกาะและแก่ง
2. ภูเขา ถ้ำ น้ำตกและโป่งพุร้อน
3. ทะเลสาบ หนอง และบึง
4. หาดทรายและหาดหิน
5. แหล่งที่มีซากดึกดำบรรพ์ (พืชและสัตว์)
6. สัตว์อื่น ๆ ที่มีความสำคัญทางธรณีวิทยาและภูมิลักษณะ

ในอดีต การอนุรักษ์มักจะทำให้ความสำคัญเฉพาะตัวแหล่งธรรมชาติหรือตัวแหล่งศิลปกรรมที่ตั้งใจจะรักษาไว้ โดยมีได้คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมที่อยู่โดยรอบ ทั้งๆที่อาจมีส่วนทำให้แหล่งศิลปกรรมถูกทำลายเสียหาย เช่น การสร้างสาธารณูปโภคบริเวณรอบแหล่งศิลปกรรมและโบราณสถานเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว โดยไม่พิจารณาถึงผลกระทบและความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมบริเวณข้างเคียง เป็นต้น

ข้อมูลแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์จากฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ จังหวัดชุมพร สามารถสรุปแหล่งศิลปกรรม วัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยวอันควรอนุรักษ์ได้ดังตารางต่อไปนี้

แหล่งศิลปกรรม วัฒนธรรมและแหล่ง ท่องเที่ยวอันควรอนุรักษ์	ลักษณะเด่น	ที่ตั้ง
ศาลเสด็จในกรมหลวง ชุมพรเขตรอุดมศักดิ์	เป็นอนุสรณ์สถานของพลเรือเอกพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ผู้ทรงสถาปนากองทัพเรือสมัยใหม่ในประเทศไทย ทรงสิ้นพระชนม์ ณ พระตำหนักสวนพระองค์ที่หาดทรายรีมีเรือตอร์ปิโดขนาดใหญ่คือเรือรบหลวงชุมพรซึ่งเป็นของกองทัพเรือและปลดระวางเมื่อ พ.ศ.2518 กองทัพเรือได้นำเรือลำนี้ขึ้นมาจอดตั้งบนบกเคียงคู่กับศาลเสด็จในกรมหลวงชุมพรเขตรอุดมศักดิ์	ตั้งอยู่บนเนินเขาแม่ทรี ตำบลหาดทรายรี อำเภอเมืองชุมพร ห่างจากปากน้ำชุมพรประมาณ 8 กม.
ศาลพ่อตาหินช้าง	เป็นศาลที่ประดิษฐานรูปอันศักดิ์สิทธิ์เป็นที่เคารพสักการะของผู้เดินทาง	ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลสลูย์ อำเภอท่าชะอู๋ริมเชิงเขาติดกับถนนเพชรเกษมระหว่าง กม.ที่ 453-454

แหล่งศิลปกรรม วัฒนธรรมและแหล่ง ท่องเที่ยวอันควรอนุรักษ์	ลักษณะเด่น	ที่ตั้ง
วัดถ้ำขัวญเมือง	เป็นวัดในนิกายธรรมยุติ บริเวณวัดมีต้นไม้จุดที่น่าสนใจคือ เจดีย์บรรจุบรมสารีริกธาตุและสาวกธาตุ เรียกว่า เจดีย์ถ้ำขัวญเมือง ซึ่งสร้างอยู่บนยอดเขาหินปูนขนาดเล็ก บริเวณรอบฐานเจดีย์เป็นลานกว้าง สามารถใช้เป็นจุดชมทิวทัศน์ได้	ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี ห่างจากที่ว่าการอำเภอสวี 205 กม. หรือห่างจากตัวจังหวัดตามทางหลวงหมายเลข 41 ประมาณ 48กม. ประมาณกิโลเมตรที่ 37 แยกขวาไปตามถนนลาดยางอีก 500 ม.
วัดพระธาตุสวี	มีตำนานเล่าว่า พระเจ้าศรีธรรมมาโคกราชเสด็จยกทัพมารีพลอยู่ในเขตอำเภอสวี ได้พบเหตุการณ์ประหลาด คือ มีกาเผือกและกาอื่นๆ จับกลุ่มส่งเสียงร้องเหนือกองอิฐปรักหักพังที่ถมกันจึงรีบหนีออก พบฐานพระเจดีย์ใหญ่ และเมื่อขุดลึกลงไปพบผอบบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ จึงโปรดให้สร้างเจดีย์ขึ้นใหม่แทนองค์เดิม (คาดว่าสร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา) จนกระทั่ง ปี 2549 ได้มีการบูรณะครั้งใหญ่โดยการสร้างพระธาตุติดแม่น้ำสวีมีศาลเจ้าซึ่งภายในเป็นรูปปั้นคนนั่งขนาดเท่าคนจริง เรียกว่า “ศาลพระเสื้อเมือง”	ตั้งอยู่ติดกับแม่น้ำสวี อยู่ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 3 กม.
สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ชุมพร	เป็นสวนสาธารณะ เหมาะสำหรับพักผ่อนหย่อนใจ	ตั้งอยู่หมู่ที่ 7 ต.ท่ามะพลาก อ.หลังสวน ห่างจากที่ว่าการอำเภอประมาณ 5 กม.
อนุสาวรีย์ยุวชนทหารครั้ง สงครามโลกครั้งที่ 2	อนุสาวรีย์แห่งนี้สร้างขึ้นเพื่อเป็นเกียรติประวัติแต่ความกล้าหาญในการต่อสู้กับกองทัพญี่ปุ่น ปี 2484	อยู่ริมนถนนด้านซ้ายมือของทางหลวงสาย 1449 (ชุมพร-ปากน้ำ) ห่างจากตัวเมืองชุมพร 5 กม.
ถ้ำแก้ว ถ้ำโครำ ถ้ำลม	เป็นถ้ำที่มีหินงอก หินย้อย สวยงามมาก บริเวณนี้เคยมีโครำ หรือเลี้ยงผาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ติดกับปากถ้ำแก้ว มีปากถ้ำเล็ก ๆ เมื่อเข้าไปจะพบว่าเป็นโพรงถ้ำกว้าง ซึ่งสันนิษฐานว่าเคยเป็นที่อยู่อาศัยของโครำ ส่วนถ้ำลมอยู่ถัดไปทางตะวันตกของถ้ำแก้ว	ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 ต.บ้านนา อ.เมืองชุมพร ห่างจากจังหวัดชุมพร ประมาณ 25 กม.
น้ำตกทับช้าง	เป็นน้ำตกที่เพิ่งค้นพบใหม่ อยู่ในเขตป่าสงวนขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เป็นน้ำตกที่สวยงามอีกแห่งหนึ่ง	อยู่ในเขต อ.ทุ่งตะโก
ถ้ำเขาเงิน	บริเวณหน้าถ้ำมีเจดีย์ถ้ำเขาเงินซึ่งแต่เดิมมีฐานพระเจดีย์อยู่บนโขดหินหน้าถ้ำครั้งเมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินโดยชลมารคถึงวัดถ้ำเขาเงิน (ชื่อเดิม) เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม ร.ศ. 108 (พ.ศ.2432) ทรงมีพระราชโองการโปรดเกล้าฯให้พระยาจตุรภูษโศภากร ผู้ว่าราชการเมืองหลังสวน ปฏิสังขรณ์ พระเจดีย์ขึ้นไว้และให้เปลี่ยนนามถ้ำนี้ใหม่เรียกว่า “ถ้ำเขาเงิน” และโปรดเกล้าฯ ให้สลักพระปรมาภิไธยย่อ “จ.ปร.” ไว้ด้วย	ตั้งอยู่ ต.ท่ามะพลาก อ.หลังสวน ก่อนถึงวัดถ้ำเขาเงิน จากตัวเมืองชุมพรไปทางหลังสวนประมาณ 65 กม.แล้วเลี้ยวขวาไปอีก 3 กม.

แหล่งศิลปกรรม วัฒนธรรมและแหล่ง ท่องเที่ยวอันควรอนุรักษ์	ลักษณะเด่น	ที่ตั้ง
ถ้ำน้ำลอด เขาพลู	เป็นถ้ำที่สวยงามประกอบด้วยหินงอก หินย้อย ที่พื้นถ้ำมีธารน้ำไหลเป็นทาง ซึ่งสันนิษฐานว่าเกิดจากหยดน้ำฝนซึมปล่อง ซึ่งมีอยู่เป็นระยะๆ เหนือเพดานถ้ำ ถ้ำนี้มีแนวยาวไปทะลุปากถ้ำอีกด้านหนึ่งได้ด้วย	อยู่ในเขตบ้านทุ่งยอ ต.ชุมโค อ.ปะทิว ระหว่างเส้นทาง อ.ปะทิว - น้ำตกทุ่งยอ
ถ้ำเขาเกรียบ	มีสำนักสงฆ์อยู่บริเวณเชิงเขา ทางขึ้นมีบันได 370 ขั้น ภายในมีศาลใหญ่ ประดิษฐานพระพุทธรูป มีหินงอก หินย้อย	ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ต.บ้านควน อ.หลังสวน
วนอุทยานเขาพัง	เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัด ภายในวนอุทยานร่มรื่นไปด้วยต้นไม้ขนาดใหญ่ ด้านหลังเป็นภูเขาขนาดย่อมมีเนื้อที่ประมาณ 800 ไร่ และได้รับการพัฒนาเป็นจุดชมวิว	อยู่ตรงรอยต่อระหว่าง อ.เมือง กับ อ.ท่าแซะ อยู่ห่างจากตัวเมืองชุมพรไปตามเส้นทางชุมพร-ท่าแซะ ประมาณ 12 กม.
วนอุทยานน้ำตกกะเปาะ	มีบรรยากาศ เป็นสวนป่าร่มรื่น ลักษณะน้ำตกเป็นแอ่งน้ำสามารถว่ายน้ำเล่นได้ มีสะพานข้ามลำธารและน้ำตก	ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ต.สลุย อ.ท่าแซะ ห่างจากที่ว่าการอำเภอ 13 กม.
ถ้ำรับร้อ – ถ้ำพระ (วัดเทพเจริญ)	เป็นถ้ำที่ตั้งอยู่บนเนินเขามีพระพุทธรูปสมัยศรีวิชัยและสมัยอยุธยาอยู่ มาก บริเวณวัดมีถ้ำต่างๆ ทั้งหมด 8 ถ้ำ กล่าวกันว่ามิปริศนาลายแทง ชุมทรัพย์อยู่ในถ้ำถึง 2 แห่ง คือ ถ้ำต้นทาง (ชื่อถ้ำเอ้เต) และถ้ำตอนที่ลึกลงเข้าไปอีก ซึ่งมีพระพุทธรูปปางมารวิชัย คือ พระพุทธรูปหลักเมือง ขนาดหน้าตักกว้างประมาณ 3.5 เมตร สันนิษฐานว่าสร้างในราวปี พ.ศ.548 โดยมีประวัติเล่าว่าสร้างครั้งเมื่อสมัยพระเจ้าอโศกมหาราชศตวรรษอินเดีย ซึ่งแล่นเรือออกแสวงหาที่ประดิษฐานพระพุทธรูปศาสนาในทุกหนแห่ง และเมื่อพบที่ตั้งวัดรับร้อซึ่งมีถ้ำที่สวยงามจึงบัญชาให้สร้างพระพุทธรูปประดิษฐานไว้ภายในถ้ำ	ตั้งอยู่ อ.ท่าแซะ เขตท่าข้าม จากสี่แยกปฐมพร ไปประมาณ 23 กม. ถึงสี่แยกท่าแซะ แยกซ้ายไปตามทางสาย 3181 อีกประมาณ ๓ กม. จะถึงที่ว่าการอำเภอท่าแซะ จากนั้นไปตามทิศตะวันตกอีก 15 กม. เป็นทางเดินลูกรังผ่านหมู่บ้านท่าข้าม ต.ท่าข้าม ไปยังวัด เทพเจริญหรือ วัดรับร้อ
อ่าวพังก	บริเวณอ่าวกว้าง ชายหาดยาวเหยียด	อยู่ห่างจากตัวเมืองไปตามถนนสามแก้ว ผ่านเข้า ต.นาชะอัง
น้ำตกทุ่งยอ	เป็นน้ำตกเล็กๆ บริเวณรอบๆ ร่มรื่นด้วยเงาไม้มีร้านอาหารเครื่องดื่มเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจที่งดงามแห่งหนึ่ง	อยู่ห่างจาก อ.ปะทิวประมาณ 9 กม.
อ่าวทุ่งวัวแล่น	เป็นชายหาดที่มีเม็ดทรายขาวนวลละเอียด ลักษณะค่อยๆ ลาดเอียงลงที่ละน้อย จึงเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมากแห่งหนึ่ง ทางด้านใต้ของหาดบริเวณเชิงเขา “โพธิ์แบะ” มีแนวหาดหินใต้น้ำ เป็นแหล่งดำน้ำตื้นที่มีชื่อเสียงที่สุดแห่งหนึ่งของจังหวัดชุมพร เพราะมีสาหร่ายฟองน้ำ ดอกไม้ทะเล และปลาทะเลนานาชนิด นักท่องเที่ยวสามารถที่จะเช่าเรือจากหาดทุ่งวัวแล่นไปชมเกาะต่างๆ ได้นับได้ว่าอ่าวนี้มีหาดทรายขาวสะอาดและสวยงามขึ้นชื่อมากอีกแห่งหนึ่ง มีสถานที่พักผ่อนตากอากาศ คือชุมพรคaban่า	อยู่ห่างจากตัว อ.เมืองชุมพร 16 กม. อยู่ทางตอนใต้สุดของ อ.ปะทิว

แหล่งศิลปกรรม วัฒนธรรมและแหล่ง ท่องเที่ยวอันควรอนุรักษ์	ลักษณะเด่น	ที่ตั้ง
อ่าวบ่อเมา	เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ของชาวชุมพรเป็น อ่าวกว้าง หาดยาวลงเล่นน้ำได้ ริมทะเลเป็นทิวสนมีบรรยากาศที่สงบเงียบ นักท่องเที่ยวสามารถเช่าเรือ ไปเที่ยวเกาะไข่ซึ่งอยู่ห่างจากหาดบ่อเมาไป 45 กิโลเมตร ได้อีกด้วย	จากน้ำตกทุ่งยอมีทางไปอ่าวบ่อเมา
หาดทรายดำ	เป็นชายหาดยาวราว 3 กิโลเมตร สวยงามทอดขนานคู่ไปกับถนน ซึ่งหนาแน่นไปด้วยทิวมะพร้าวตลอดเส้นทาง	อยู่ห่างจากปากน้ำชุมพรตามทางหลวงหมายเลข 4119 ประมาณ 1 กม.
หาดทรายรี	เป็นชายหาดสีขาวสะอาดตา มีร้านขายอาหารอยู่ริมหาด บนหาดทรายรีมีอนุสาวรีย์กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์	อยู่ห่างจากตัวจังหวัดชุมพร เป็นระยะทาง 20 กม. เลยหาดทรายดำไปประมาณ 4 กม.
หาดอรุณทัย	เป็นหาดทรายสวยงาม บนหาดทรายรีมีอนุสาวรีย์กรมหลวงชุมพรฯ เช่นเดียวกับหาดทรายรี อำเภอเมืองชุมพรจากหาดนี้สามารถเช่าเรือไปเที่ยวชมเกาะต่างๆ ได้ ริมหาดนี้มีที่พักผ่อนมีร้านอาหารและเครื่องดื่ม	ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ต.ปากตะโก อ.ทุ่งตะโก เข้าทางสี่แยกเขาปิบจากถนนเพชรเกษมไปถึงหาดอรุณทัย ระยะทาง ๑๐ กม.
หาดผาแดง	เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่แปลกตาแห่งหนึ่ง คือ เป็นหน้าผาหินแดงสูงประมาณ 10 เมตร สามารถนั่งชมความงามของทะเลเกาะแก่งและหาดทรายได้	อยู่ห่างจากหาดทรายดำไปทางหาดทรายรี ประมาณ 2 กม.
เกาะหลักแรด	เกาะนี้ได้ทะเลมีหินใล้ตะปุ่มตะป่ำพื้นน้ำมีแนวยาวของดอกไม้ทะเลสีม่วง สีเหลือง และปากปลิงหาสีแดงเลือดนก	อยู่ถัดไปจากเกาะมัดตรา
เกาะง่าม	เป็นเกาะรังนกนางแอ่นอีกแห่งหนึ่งในทะเลชุมพร เกาะง่ามมี 2 เกาะ คือ เกาะง่ามใหญ่และเกาะง่ามน้อย ระหว่างเกาะมีเจดีย์ ซึ่งเป็นหินก้อนสูงมีกระโจมพักอาศัยสำหรับเฝ้ารังนกกระจกกระจายอยู่ตามโขดหิน	อยู่ในเขต อ.ปะทิว อยู่ทางด้านใต้ของหาดทุ่งวัวแล่น ห่างจากฝั่งประมาณ 17 กม.
เกาะกะโหลก	เป็นเกาะขนาดเล็ก วางตัวอยู่ในแนวเหนือ-ใต้ ใต้น้ำรอบเกาะมีสภาพธรรมชาติสวยงาม มีปะการังน้ำตื้น	อยู่ในเขต อ.เมือง อยู่ห่างฝั่งประมาณ 10-20 กม. อยู่ใกล้กับเกาะง่ามใหญ่
เกาะทะลุ	เป็นเกาะหินแหลมคม ใต้น้ำรอบเกาะมีสภาพธรรมชาติที่สวยงามสิ่งแปลกตาของเกาะนี้คือ ช่องโหว่ขนาดต่างๆ ทั้งกว้างและแคบ บางส่วนเหมือนสะพานใหญ่	อยู่ในเขต อ.เมือง อยู่ห่างฝั่งประมาณ 10-20 กม. อยู่ใกล้เกาะกะโหลก
เกาะไข่	เป็นเกาะที่มีหาดทรายขาวเกือบรอบเกาะ มีปะการังในระดับน้ำตื้นทั่วไป	อยู่ห่างจากฝั่งด้านแหลมแท่น อ.ปะทิว เดินทางประมาณครึ่งชั่วโมง
เกาะจระเข้	มีปะการังชนิดต่างๆ ในแนวน้ำตื้น	อยู่ในเขต อ.ปะทิว อยู่ห่างด้านหน้าของอ่าวทุ่งวัวแล่น ห่างฝั่งประมาณ 11 กม. เดินทางเรือไม่เกิน 20 นาที
เกาะลังกาจิว	เป็นเกาะสัมปทานรังนกนางแอ่นโดยรอบเกาะนี้จะมีกระโจมพักอาศัยสำหรับเฝ้ารังนกตั้งอยู่บนโขดหิน	อยู่ด้านหลังเกาะทองหลาง

แหล่งศิลปกรรม วัฒนธรรมและแหล่ง ท่องเที่ยวอันควรอนุรักษ์	ลักษณะเด่น	ที่ตั้ง
เกาะมัดโปน	เป็นเกาะที่อยู่ไม่ไกลจากปากน้ำชุมพร สามารถนั่งเรือดูทิวทัศน์รอบเกาะได้	นักท่องเที่ยวจะเดินทางผ่านไปเที่ยวโดยผ่านทางท่าเรือปากน้ำชุมพร โดยใช้เวลาเดินทางไม่เกิน 15 นาที
เกาะมัดตรา	รูปร่างคล้ายฟักเขียว มีหาดทรายแคบๆ แนวหินชายน้ำ มีแนวปะการังสีเหลืองอ่อนจางๆ ติดต่อกันเป็นแนวยาวประมาณ 2 กม. และมีหินใหญ่น้อยที่มีลายเส้นสีต่างๆ สวยงามมาก	อยู่ในเขต อ.เมือง เดินทางโดยใช้เรือประมงขนาดเล็กจากหาดถาวรภาพถึงเกาะมาตรา ระยะทางประมาณ 10 กม.
เกาะพิทักษ์	เป็นเกาะที่มีโขดหินสวยงามและมีหมู่บ้าน ชาวประมงกระจายอยู่รอบเกาะทางทิศตะวันออกมีหาดทรายขนาดเล็กๆ สามารถเดินทางโดยเรือประมงจากบริเวณปากน้ำตะโก	อยู่ที่ ต.บางน้ำจืด
เกาะมะพร้าว	เป็นเกาะขนาดเล็กมีหาดทรายสีขาวนวล ยาวประมาณ 50 ม. อยู่ทางตะวันตกของเกาะ รอบเกาะมีแนวปะการังที่สวยงามและมีความสมบูรณ์ นอกจากนี้เกาะนี้ยังเป็นสัมปทานรังนกนางแอ่น การเดินทางขึ้นไปต้องแจ้งให้สำนักงานจังหวัดชุมพรล่วงหน้าอย่างน้อย 1 สัปดาห์	อยู่ห่างจากหาดทรายรีประมาณ 1 กม.
เกาะทองหลาง	มีหินทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ กระจายไปตลอดและมีแนวปะการังอันสวยงาม	อยู่ในเขต อ.สวี ห่างฝั่งประมาณ 12 กม.
เกาะชะวะ	มีปะการังที่สวยงามมีแนวปะการังน้ำตื้น เป็นแนวตลอด จากหัวเกาะถึงปลายเกาะ	อยู่ใกล้เกาะมะพร้าว
ปากน้ำชุมพร	เป็นแหล่งเศรษฐกิจที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดชุมพร จากปากอ่าวของปากน้ำชุมพรออกสู่ทะเลจะมีเกาะแก่งสวยงามเป็นจำนวนมาก	อยู่ห่างจากตัวเมืองตามถนนหมายเลข 4119 และ 4001 ประมาณ 13 กม.
อ่าวทุ่งมะขาม	อ่าวทุ่งมะขามเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่จัดได้ว่ามีสภาพภูมิทัศน์ที่สวยงามที่สุดแห่งหนึ่ง เพราะมีชายหาดที่สวยงามน้ำทะเลใสสะอาดซึ่งยังคงความเป็นธรรมชาติสมบูรณ์มาก โค้งอ่าวเป็นลักษณะครึ่งวงกลม 2 วง วางเรียงกัน	ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ต.หาดทรายรี การเดินทางใช้เส้นทางสาย 4119 และ 4098 ผ่านหาดทรายรี เลี้ยวขวาไปตามถนนลาดยางประมาณ 6 กม.
หาดตะวันฉาย	เป็นชายหาดที่สวยงามที่สุดของอำเภอละแม ชายหาดที่เหมาะสมแก่การพักผ่อนเป็นอย่างยิ่ง	มาตามเส้นทางหลวงเพชรเกษม บริเวณสี่แยกทุ่งสวรรค์ผ่านตัวอำเภอละแม และเลี้ยวซ้ายอีกประมาณ 5 กม.
น้ำตกเหวโหลม	เป็นน้ำตกขนาดใหญ่ไหลลงมาจากหน้าผาแกรนิต สูงราวๆ 40 ม.	อยู่ห่างจากที่ว่าการประมาณ 16 กม. เส้นทางหลวง 4006 เลี้ยวซ้ายเข้าสู่ตัวน้ำตกประมาณ 8 กม.

แหล่งศิลปกรรม วัฒนธรรมและแหล่ง ท่องเที่ยวอันควรอนุรักษ์	ลักษณะเด่น	ที่ตั้ง
ท่าเรือไปเกาะเต่า	การเดินทางไปเกาะเต่าของจังหวัดสุราษฎร์ธานี สามารถเดินทางจากจังหวัดชุมพรได้ โดยลงเรือที่ท่าเรือเกาะเต่า หรือชาวบ้านเรียกว่า “ท่าเรือท่ายาง”	ท่าเรืออยู่ห่างจากตัวเมือง 7 กม. มีรถสองแถวจากตัวเมืองไปส่งถึงท่าเรือ
หาดทรายรีสวี	ชายหาดที่สวยงามที่สุดในอำเภอสวี เป็นชายหาดขนาดใหญ่ทอดตัวขนานกับทิวมะพร้าวที่มีอยู่มากมายบริเวณนั้น เหมาะแก่การพักผ่อนเป็นอย่างยิ่ง	ตั้งอยู่หมู่ที่ 8 ต.ท่าหิน สามารถเดินทางตามทางหลวงหมายเลข 41 เส้นทางชุมพร-สวี เลี้ยวซ้ายเข้าถนนลาดยางเส้นทางสวี-บ่อคา ระยะทางประมาณ 6 กม. แล้วเลี้ยวขวาไปตามถนนลูกรังอีกประมาณ 6 กม.
บ่อน้ำร้อนถ้ำเขาพลู	มีบ่อน้ำร้อนอยู่ 3 บ่อในบริเวณเดียวกัน อีกทั้งถ้ำมีอยู่ 4 ถ้ำภายในมีหินงอกหินย้อยที่สวยงาม	อยู่ห่างจากอำเภอไปตาม ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 41 ประมาณ 7 กม.

ที่มา : ฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดชุมพร (กองส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)

สรุปปัญหา/สาเหตุ/ผลกระทบ/แนวทางในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม

ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติและศิลปกรรม	พื้นที่ที่เกิดปัญหา	ระดับผลกระทบต่อ ประชาชน (1-4)	ระดับผลกระทบต่อ ทรัพยากร ธรรมชาติ (1-4)	ระดับผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อม (1-4)	สรุปความ รุนแรงของ ปัญหา (1-12)
๑.ขาดฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติและศิลปกรรม	พื้นที่ที่เป็นแหล่ง สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติและ ศิลปกรรม	2	2	2	6
๒.ขาดการจัดการสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติและศิลปกรรม	พื้นที่ส่วนใหญ่ที่จะ เกิดปัญหาจะเกิดใน บริเวณที่สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติและ ศิลปกรรมอยู่ใกล้ ชุมชนเมือง	2	2	2	6

หมายเหตุ : ระดับผลกระทบของปัญหาระดับ 1 น้อยที่สุด ระดับ 2 น้อยระดับ 3 มาก ระดับ 4 มากที่สุด

3.3 ด้านทรัพยากรน้ำในแผ่นดิน

3.3.1 ทรัพยากรน้ำ

น้ำเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ สัตว์ และพืช มนุษย์ใช้น้ำทั้งในด้านการอุปโภคและบริโภครวมทั้งกิจกรรมต่างๆ เช่น การเกษตรกรรม การอุตสาหกรรม แหล่งพักผ่อนหย่อนใจ การคมนาคมขนส่ง และการประมง จึงนับได้ว่าน้ำมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปัจจุบันจำนวนประชากรได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้ความต้องการน้ำมีมากขึ้น ปัญหาการขาดแคลนน้ำทั้งในด้านคุณภาพน้ำและปริมาณจึงเกิดขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก

สภาพทางอุทกวิทยาของจังหวัดชุมพร รวมเรียกว่าลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออก ส่วนที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยแม่น้ำลำคลองสายสั้นๆ ไหลจากเทือกเขาฝั่งตะวันตกของจังหวัด คือ เทือกเขาตะนาวศรีซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำ ลงสู่อ่าวไทยมีลุ่มน้ำสาขาและลุ่มน้ำย่อย ดังนี้

ลุ่มน้ำสายหลัก ได้แก่

1. ลุ่มน้ำสาขาคลองท่าตะเภา เกิดจากการรวมตัวของลุ่มน้ำย่อย 2 สาย คือ ลุ่มน้ำย่อยคลองท่าแซะ ซึ่งเกิดจากเทือกเขาตะนาวศรี ในเขตอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไหลผ่านตำบลสลุย ตำบลคูริง ตำบลท่าแซะอำเภอท่าแซะ มารวมตัวกันกับลุ่มน้ำย่อยคลองรับร้อ ซึ่งเกิดจากเทือกเขาตะนาวศรี บริเวณเขตชายแดนไทย-พม่า ทางตะวันตกเฉียงเหนือของอำเภอปะทิว ผ่านหุบเขาต่างๆ ลงมาทางใต้ของอำเภอท่าแซะ แล้วไหลไปทางตะวันออก ผ่านตำบลท่าข้ามไปรวมกับลุ่มน้ำย่อยคลองท่าแซะ ลุ่มน้ำย่อยคลองท่าแซะความยาวประมาณ ๗๗ กิโลเมตร ลุ่มน้ำย่อยคลองรับร้อความยาวประมาณ 72 กิโลเมตร เมื่อลุ่มน้ำย่อย 2 สาย รวมตัวกันที่ตำบลนากระตาม อำเภอท่าแซะ แล้วไหลผ่านตำบลหาดพันไกร ตำบลบางลึก ตำบลท่าตะเภา ตำบลบางหมาก และตำบลท่ายางแล้วไหลลงสู่ทะเลที่ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง ความยาวประมาณ 33 กิโลเมตร รวมเป็นความยาวของลุ่มน้ำสาขาคลองท่าตะเภา 182 กิโลเมตร นอกจากนี้ยังมีลุ่มน้ำ สาขาย่อยสายสั้นๆ ในเขตอำเภอปะทิว ซึ่งไหลลงสู่ทะเลในเขตอำเภอปะทิว รวมอยู่ในลุ่มน้ำท่าตะเภา

2. ลุ่มน้ำสาขาคลองชุมพร เกิดจากเทือกเขาในตำบลปากจั่น อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง ไหลไปทางตะวันออกถึงบ้านดอนสมอ แล้วไหลผ่านตำบลวังใหม่ ตำบลบ้านนา ตำบลขุนกระโทก ตำบลวังไผ่ ตำบลตากแดด อำเภอเมือง แล้วไหลลงสู่ทะเลบริเวณตอนเหนือของอ่าวสวี ตำบลทุ่งคา อำเภอเมือง มีความยาว 50 กิโลเมตร

3. ลุ่มน้ำสาขาคลองสวี-ตะโก เกิดจากเทือกเขาในตำบลทุ่งระยะ อำเภอสวี ไหลมาทางตะวันออกผ่านตำบลนาโพธิ์ แล้ววกไปทางตะวันออกเฉียงเหนือผ่านตำบลปากแพรกออกทะเลใน ตำบลวิสัยใต้ อำเภอสวี ความยาวประมาณ 30 กิโลเมตร ลุ่มน้ำย่อยคลองสวี เกิดจากเทือกเขาในตำบลละอุ่นเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง ไหลไปลงทางเหนือแล้ววกไปทางตะวันออกเข้าเขตอำเภอสวี ผ่านตำบลเขาทะลุ ตำบลนาสัก ตำบลทุ่งระยะ ตำบลสวี ตำบลนาโพธิ์ ตำบลปากแพรก ตำบลท่าหิน ไปออกทะเลที่ ตำบลด่านสวีอำเภอสวี มีความยาวประมาณ 75 กิโลเมตร และลุ่มน้ำย่อยคลองตะโก เกิดจากเขาในอำเภอหลังสวนไหลผ่าน ตำบลทุ่งตะโก ตำบลทุ่งตะไคร ตำบลปากตะโก ไหลลงทะเลที่บ้านปากตะโก ตำบลปากตะโก อำเภอทุ่งตะโก ความยาวประมาณ 120 กิโลเมตร รวมเป็นความยาวทั้งหมด 225 กิโลเมตร

4. ลุ่มน้ำสาขาคลองหลังสวน เกิดจากเขาในตำบลปากทรง แล้ววกไปทางตะวันออกผ่าน ตำบล ปังหวานอำเภอพะโต๊ะ ผ่านตำบลวังตะกอก ตำบลหาดยาย ตำบลหลังสวน ตำบลแหลมทราย ตำบลพ้อแดง ตำบล บางมะพร้าว อำเภอหลังสวน แล้วไหลออกสู่ทะเลที่ตำบลปากน้ำ อำเภอหลังสวน มีความยาวประมาณ 100 กิโลเมตร

5. ลุ่มน้ำสาขาคลองละแม ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาในตำบลพะโต๊ะ อำเภอพะโต๊ะ ไหลไปทาง ตะวันออก ลงทะเลในตำบลละแม อำเภอละแม ความยาวประมาณ 36 กิโลเมตร

ลุ่มน้ำสายรอง ได้แก่

1. ลำน้ำรับร่อเกิดจากเทือกเขาตะนาวศรีบริเวณเขตชายแดนไทยกับพม่าทางตะวันตกเฉียง เหนือของอำเภอท่าแซะผ่านหุบเขาต่างๆลงมาทางใต้เข้าอำเภอท่าแซะไหลผ่านไปทางตะวันออก ผ่านตำบลรับ ร่อท่าข้ามไปรวมกับลำน้ำท่าแซะที่ตำบลนากระตามเป็นแม่น้ำท่าตะเภาที่มีความยาวประมาณ 72 กิโลเมตรมีน้ำ ตลอดปี

2. ลำน้ำท่าแซะเกิดจากเทือกเขาในเขตอำเภอบางสะพานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไหลผ่านตำบล สลุย ครึ่งท่าแซะนากระตามอำเภอท่าแซะ มารวมกับลำน้ำรับร่อเป็นแม่น้ำท่าตะเภาความยาวประมาณ 77 กิโลเมตรมีน้ำตลอดปี

3. คลองสวีเฒ่าเกิดจากเขาในตำบลทุ่งระยะอำเภอสวีไหลทางตะวันออกผ่านตำบลนาโพธิ์ แล้ววกไปทางตะวันออกเฉียงเหนือผ่านตำบลปากแพรกออกทะเลในตำบลวิสัยใต้อำเภอสวีความยาวประมาณ 30 กิโลเมตร มีน้ำตลอดทั้งปี

4. คลองตะโกเกิดจากเขาในอำเภอหลังสวนไหลผ่านตำบลตะโกทุ่งตะไคร่ปากตะโกลงทะเล ที่ตำบลปากตะโกมีความยาวประมาณ 120 กิโลเมตรมีน้ำตลอดทั้งปี

คู/คลอง/ลำราง ได้แก่

1. อำเภอท่าแซะ ได้แก่ คลองอารธรรม/คลองพันवाल/คลองมะละ/คลองบางทะเลลาย/คลองละมู/ คลองกรูด/คลองพาง

3. อำเภอปะทิว ได้แก่ คลองบางด้วน/คลองบางน้ำจืด/คลองวังช้าง/คลองบางสน

3. อำเภอเมือง ได้แก่ คลองหัววัง-พนักตัก/คลองงวม/คลองกุ่ม/คลองสามแก้ว/คลองหินใส/ คลองพอน/คลองสุบ/คลองท่าไม้ลาย/คลองลั้งตั้ง/คลองพลึง/คลองขนาย/คลองปลามัดออก/คลองท่านางสังข์

4. อำเภอสวี ได้แก่ คลองพะงุ้น/คลองขา/คลองน้ำลดน้อย/คลองโตน/คลองวิสัย/คลองเขา ใหญ่/คลองชง/คลองน้อย/คลองสวนพริก

5. อำเภอพะโต๊ะ ได้แก่ คลองศอก/คลองยายหมอน/คลองแย/คลองปากทรง/คลองปากเลข/ คลองพร/คลองเงิน/คลองหลงปง/คลองบางจาก/คลองปังหวาน/คลองเหนก/คลองอาร์

6. อำเภอหลังสวน ได้แก่ คลองกริม/คลองกะปิ/คลองลำแยง/คลองขนาน/คลองซัง/ คลองธัมมัง/คลองกก/คลองบางกา/คลองหนองน้ำขาว

7. อำเภอทุ่งตะโก ได้แก่ คลองโชน/คลองเพรา/คลองปากตะโก
8. อำเภอละแม ได้แก่ คลองรงบน/คลองคันธุลี/คลองเสร็จ/คลองค้ำ/คลองดวด/คลองมาสายาง

ทะเลสาบ/อ่างเก็บน้ำ/บึง/หนองน้ำ ได้แก่

1. หนองใหญ่ ปริมาตรกักเก็บน้ำ 3 ล้าน ลบ.ม.

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดชุมพร เป็นพื้นที่ราบลุ่มที่ตอนมีความลาดเทจากทิศตะวันตกสู่พื้นที่ราบใน ทิศตะวันออก ประกอบด้วยภูเขาและป่าไม้ ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดของต้นน้ำลำธารที่สำคัญหลายสาย เช่น แม่น้ำท่าตะเภา แม่น้ำชุมพร แม่น้ำท่าแซะ แม่น้ำสวี แม่น้ำหลังสวน และแม่น้ำละแม เป็นต้น ตามสภาพพื้นที่แต่ละแม่น้ำดังกล่าวมี ลำคลองและลำห้วยที่แตกแยกเป็นสาขาอีกมากมายเป็นเหตุให้เกิดปัญหาอุทกภัยและภัยแล้งในทุกๆ ปี

ลักษณะการเกิดอุทกภัยมี 4 ลักษณะ ดังนี้

■ **น้ำป่าไหลหลาก** เกิดขึ้นในพื้นที่สูงทางด้านทิศตะวันตกเป็นผลมาจากภาวะฝนตกหนักส่วนใหญ่อยู่อในอาณาเขตพื้นที่อำเภอท่าแซะ อำเภอพะโต๊ะ ส่งผลทำให้สิ่งสาธารณประโยชน์ประเภทถนน สะพาน แหล่งน้ำ ฯลฯ ได้รับความเสียหายเนื่องจากกระแสน้ำไหลแรง ประกอบกับทรัพยากรป่าไม้ถูกทำลาย ทำให้ขาดการดูดซับโดยธรรมชาติ

■ **น้ำล้นตลิ่ง** เกิดขึ้นในบริเวณพื้นที่ลุ่มริมแม่น้ำสายต่างๆ ซึ่งเป็นผลมาจากการไหลบ่ามารวมกันอย่างรวดเร็วของน้ำป่าที่ไหลหลาก ส่งผลให้ปริมาณน้ำในคลอง แม่น้ำ เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและเอ่อล้นเข้าท่วมขังบ้านเรือนและพื้นที่เกษตรบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ ทำให้ทรัพย์สินของทางราชการประชาชนและพื้นที่ทางการเกษตรเสียหาย ลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และสถานการณ์จะกลับเข้าสู่ภาวะปกติอย่างรวดเร็วเช่นกัน หากไม่มีฝนตกอย่างต่อเนื่อง

■ **น้ำท่วมขัง** เกิดขึ้นในพื้นที่ราบลุ่ม ซึ่งเป็นที่ตั้งของชุมชนเมืองและเขตเกษตรกรรมเป็นผลจากกรณีฝนตกหนักและต่อเนื่องในพื้นที่จังหวัดและพื้นที่ติดต่อกลใกล้เคียง ส่งผลให้ปริมาณน้ำในแม่น้ำสายต่างๆ เพิ่มขึ้น ประกอบกับปัจจุบันมีสิ่งก่อสร้าง สิ่งสาธารณประโยชน์ที่อยู่ในลักษณะกีดขวางการไหลของน้ำและส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากภาวะน้ำทะเลหนุน ส่งผลให้มีน้ำท่วมขังในพื้นที่ ทำให้ทรัพย์สินของประชาชนและของทางราชการเสียหาย

■ **ดินถล่ม** เกิดขึ้นในบริเวณพื้นที่สูงทางด้านทิศตะวันตก เป็นผลมาจากปริมาณฝนที่สูงกว่าปกติ และพื้นที่ป่าไม้ถูกทำลายลง ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นในพื้นที่บางส่วนของอำเภอเมืองชุมพร อำเภอท่าแซะ อำเภอสวี อำเภอทุ่งตะโก อำเภอหลังสวน อำเภอละแม และอำเภอพะโต๊ะ

ปริมาณน้ำ

- ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในจังหวัด 1,800-2,000 ล้าน ลบ.ม.
- ปริมาณน้ำท่า 5,200-6,000 ล้าน ลบ.ม.
- ปริมาณน้ำที่กักเก็บได้ 3,442 ล้าน ลบ.ม.

พื้นที่ชลประทาน และพื้นที่นอกเขตชลประทาน

- พื้นที่ชลประทาน 164,950 ไร่
- พื้นที่นอกเขตชลประทาน 2,098,235 ไร่

ความต้องการใช้น้ำในด้านต่างๆ (เช่น ด้านเกษตร อุตสาหกรรม อุปโภค-บริโภค ฯลฯ)

- ด้านเกษตร 944.59 ล้าน ลบ.ม.
- ด้านอุตสาหกรรม 8.90 ล้าน ลบ.ม.
- อุปโภค-บริโภค 35.99 ล้าน ลบ.ม.

สรุปปัญหา/สาเหตุ/ผลกระทบ/แนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรน้ำ

ประเด็นปัญหา ทรัพยากรน้ำ	พื้นที่ที่เกิดปัญหา	ระดับผล กระทบต่อ ประชาชน (1-4)	ระดับผล กระทบต่อ ทรัพยากร ธรรมชาติ (1-4)	ระดับผล กระทบต่อ สิ่งแวดล้อม (1-4)	สรุปความ รุนแรงของ ปัญหา (1-12)
1. อุทกภัย	พื้นที่ทุกอำเภอ	4	4	3	11
2. ขาดแคลนน้ำ อุปโภค/บริโภค		4	3	3	10

หมายเหตุ : ระดับผลกระทบของปัญหาระดับ 1 น้อยที่สุด ระดับ 2 น้อยระดับ 3 มาก ระดับ 4 มากที่สุด

ปัญหาที่สำคัญ ที่เกี่ยวเนื่องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในจังหวัดชุมพร คือ

1. ปัญหาอุทกภัย
2. ปัญหาขาดแคลนน้ำอุปโภค/บริโภค

ซึ่งปัญหาเหล่านี้เหล่านี้เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์และจากธรรมชาติ การเพิ่มขึ้นของประชากรมีผลต่อการใช้ทรัพยากรน้ำในการอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้น การระบายของเสียและน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำ การกระจายตัวของอุตสาหกรรมจากการที่ได้พัฒนาระบบเกษตรกรรมสู่ระบบอุตสาหกรรม ทำให้เกิดมลพิษน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมที่ยังจัดการน้ำเสียไม่ถึงระดับมาตรฐาน และในบางครั้งจะมีการลักลอบปล่อยน้ำเสียลงสู่แม่น้ำลำคลองโดยตรง การเลี้ยงสัตว์และบ่อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เช่น การเลี้ยงสุกร การเลี้ยงกุ้ง และปลา เป็นต้น เป็นแหล่งที่ก่อให้เกิดน้ำเน่าเสียและไหลลงสู่แม่น้ำลำคลอง การบริหารจัดการ และการบำบัดน้ำเสียจากชุมชนบ้านเรือนและอุตสาหกรรมยังไม่เพียงพอ ขาดกฎหมายและมาตรการที่ชัดเจน ขาดการติดตามตรวจสอบ และการสร้างความรู้ความเข้าใจ ความร่วมมือและตระหนักของผู้ประกอบการและประชาชน

สาเหตุที่สำคัญ ที่เกี่ยวเนื่องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในจังหวัดชุมพร คือ

1. ธรรมชาติ/ฝนตกมาก พื้นที่รับน้ำและลำน้ำสั้น
2. การพัฒนาสาธารณูปโภคขวางทางเดินของน้ำ
3. ไม่มีแหล่งเก็บน้ำขนาดใหญ่
4. แหล่งกักเก็บน้ำตื้นเขิน
5. ป่าต้นน้ำถูกทำลาย

ผลกระทบที่เกิดขึ้น

1. ผลกระทบทำให้เกิดการพังทลายของของหน้าดินและการพังทลายของตลิ่ง
2. ผลกระทบทำให้พืชผลทางการเกษตรเสียหาย
3. ผลกระทบทำให้ขาดแคลนน้ำอุปโภค – บริโภค
4. ผลกระทบทำให้เกิดโรคระบาด
5. ผลกระทบทำให้ประชาชนต้องย้ายที่อยู่อาศัย

แนวทางในการแก้ไขปัญหาที่สำคัญ

1. การพัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำ
2. การบรรเทาปัญหาน้ำหลากและน้ำแล้ง
3. การบรรเทาปัญหาน้ำท่วมฉับพลัน
4. การบรรเทาขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค
5. การบรรเทาปัญหาการสูญเสียหน้าดิน และการตกตะกอนในร่องน้ำ
6. การจัดการพื้นที่ต้นน้ำ
7. การป้องกันการรุกรานของน้ำเค็มเข้าไปในแม่น้ำ

3.3.2 ทรัพยากรน้ำบาดาล

ในปัจจุบันน้ำบาดาลมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนเป็นอย่างมากโดยจะมีการนำไปใช้ในด้านเกษตรกรรม และเลี้ยงสัตว์ เป็นส่วนใหญ่ รองลงมาเป็นภาคอุตสาหกรรม และอุปโภคบริโภค ตามลำดับ จากสถิติการอนุญาต พบว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551- พ.ศ. 2554 การใช้ น้ำบาดาลในจังหวัดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นแต่ไม่มากนัก เพราะประชาชนส่วนใหญ่จะหันมาใช้บริการประปาส่วนภูมิภาค และประปาหมู่บ้านกันมากขึ้น

ศักยภาพของน้ำบาดาลที่มีอยู่ในพื้นที่จังหวัดซึ่งแสดงการใช้ประโยชน์เพื่อ การเกษตรกรรม
อุตสาหกรรม และอุปโภคในปัจจุบันดังตาราง

พ.ศ.	เกษตรกรรม/บ่อ	อุตสาหกรรม/บ่อ	อุปโภค/บริโภค/บ่อ
2551	132	53	77
2552	132	53	77
2553	132	48	79
2554	138	54	79

ความต้องการของประชาชน และศักยภาพของแหล่งน้ำบาดาลที่จะสามารถตอบสนองความ
ต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้

พ.ศ.	เกษตรกรรม		อุตสาหกรรม		อุปโภค/บริโภค	
	ปริมาณอนุญาต (ลบ.ม)	ปริมาณใช้จริง (ลบ.ม)	ปริมาณอนุญาต (ลบ.ม)	ปริมาณใช้จริง (ลบ.ม)	ปริมาณอนุญาต (ลบ.ม)	ปริมาณใช้จริง (ลบ.ม)
2551	5,066	1,000	1,556	767	1,989	250
2552	5,066	1,000	1,556	767	1,989	250
2553	5,066	1,711	1,412	815	2,049	310
2554	4,778	900	1,686	900	1,540	260

ที่มา : สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๑๐ สุราษฎร์ธานี

สรุปปัญหา/สาเหตุ/ผลกระทบ/แนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรน้ำจังหวัดชุมพร

ประเด็นปัญหา ทรัพยากร น้ำบาดาล	พื้นที่ที่เกิดปัญหา	ระดับผล กระทบต่อ ประชาชน (1-4)	ระดับผล กระทบต่อ ทรัพยากร ธรรมชาติ (1-4)	ระดับผล กระทบต่อ สิ่งแวดล้อม (1-4)	สรุปความ รุนแรงของ ปัญหา (1-12)
1.บ่อน้ำแห้ง	พื้นที่มีการใช้น้ำปริมาณมาก	3	3	2	8

หมายเหตุ: ระดับผลกระทบของปัญหาระดับ 1 น้อยที่สุด ระดับ 2 น้อยระดับ 3 มาก ระดับ 4 มากที่สุด

3.4 สาธารณภัย

3.4.1 ตารางแสดงสถิติสาธารณภัยของจังหวัดชุมพร ที่สร้างความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สิน มีดังนี้

(1) อุทกภัย (Flood)

ปีพ.ศ.	จำนวนครั้งที่เกิดภัย (ครั้ง)	จำนวนครัวเรือน ที่ประสบภัย (ครัวเรือน)	พื้นที่ประสบภัย (อำเภอ)	เสียชีวิต (คน)	บาดเจ็บ (คน)	มูลค่าความเสียหาย (ล้านบาท)
2550	2	21,608	7	1	-	202.4596
2551	6	30,820	8	-	-	318.2030
2552	6	39,526	7	2	-	179.7882
2553	2	27,771	7	2	-	151.2399
2554	2	26,637	8	3	-	112.1765
2555	3	101,007	8	-	-	215.6990
2556	1	27,187	7	-	-	91.1731
2557	4	18,884	8	-	-	47.3370

(ที่มา : สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดชุมพร)

(2) ภัยจากพายุหมุนเขตร้อน (Strom)

ปีพ.ศ.	จำนวนครั้งที่เกิดอุบัติเหตุ (ครั้ง)	พื้นที่ประสบภัย (อำเภอ)	จำนวนบ้านเรือน เสียหายทั้งหมด (หลัง)	จำนวนบ้านเรือน เสียหายบางส่วน (หลัง)	มูลค่าความเสียหาย (ล้านบาท)
2550	12	4	-	20	0.3699
2551	31	8	12	1091	1.7010
2552	16	8	-	55	0.4927
2553	34	8	1	98	3.6216
2554	60	8	1	911	28.7593
2555	54	8	-	1079	6.1811
2556	50	8	6	122	3.0783
2557	40	8	-	260	29.2172

(ที่มา : สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดชุมพร)

(3) ภัยแล้ง (Drought)

ปี พ.ศ.	จำนวนครั้งที่เกิดภัย (ครั้ง)	พื้นที่ประสบภัย (อำเภอ)	จำนวนครัวเรือนที่ ประสบภัย (ครัวเรือน)	พื้นที่การเกษตร เสียหาย (ไร่)	จำนวนสัตว์ที่ ได้รับ ผลกระทบ (ตัว)	มูลค่าความเสียหาย (ล้านบาท)
2550	1	8	22,649	-	-	-
2551	-	-	-	-	-	-
2552	1	8	39,027	96,994	-	14.5144
2553	1	7	39,172	-	-	-
2554	1	2	27,505	-	-	-
2555	-	-	-	-	-	-
2556	-	-	-	-	-	-
2557	1	7	53,531	231,463	-	0.5520

(ที่มา : สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดชุมพร)

(4) ภัยจากอุบัติเหตุทางถนน

ปีพ.ศ.	จำนวนครั้งที่เกิดอุบัติเหตุ (ครั้ง)	เสียชีวิต (คน)	บาดเจ็บ (คน)	มูลค่าความเสียหาย (ล้านบาท)
2550	540	150	77	17.401
2551	498	175	287	19.360
2552	350	142	74	28.181
2553	371	148	389	13.337
2554	309	130	470	13.600
2555	255	149	319	61.482
2556	315	167	345	29.822
2557	290	101	175	1.2735

(ที่มา : สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดชุมพร)

(5) อัคคีภัย (Fire)

ปีพ.ศ.	จำนวนครั้งที่เกิดภัย (ครั้ง)	พื้นที่ประสบภัย (อำเภอ)	จำนวนบ้านเรือน เสียหาย (หลัง)	เสียชีวิต (คน)	บาดเจ็บ (คน)	มูลค่าความเสียหาย (ล้านบาท)
2550	20	6	20	-	-	4.2001
2551	37	8	37	-	-	7.9766
2552	23	8	26	-	-	2.8308
2553	28	8	34	-	-	7.1131
2554	6	3	6	-	-	0.5688
2555	39	8	39	-	1	5.5239
2556	22	6	22	-	-	0.9605
2557	4	3	2	-	-	0.5309

(ที่มา : สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดชุมพร)

3.4.2 ความเสี่ยงสาธารณภัยของจังหวัด

จากข้อมูลสถิติสถานการณ์สาธารณภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชุมพร มีความเสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัยที่ส่งผลกระทบต่อทั้งชีวิตและทรัพย์สินมีดังนี้(เรียงจากความเสี่ยงภัยมากไปหาน้อยตามลำดับ)

- (1) อุทกภัย
- (2) อุบัติเหตุทางถนน
- (3) พายุหมุนเขตร้อน
- (4) ภัยแล้ง
- (5) อัคคีภัย

จากความเสี่ยงสาธารณภัยดังกล่าว ทำให้ทราบถึงพื้นที่และระดับความเสี่ยงและปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความเสียหายในพื้นที่ ตามตาราง

ตาราง การประเมินความเสี่ยง/การจัดลำดับพื้นที่เสี่ยงภัย

ประเภทของภัย	พื้นที่เสี่ยงภัยและระดับความเสี่ยงภัย			สาเหตุ/ปัจจัยเสี่ยง/ความอ่อนแอ/ความเปราะบางในพื้นที่	ศักยภาพของพื้นที่
	เสี่ยงสูง	เสี่ยงปานกลาง	เสี่ยงต่ำ		
อุทกภัย พายุหมุนเขตร้อน	-	ทุกอำเภอ	-	สภาพภูมิประเทศมีลักษณะแคบและยาวตามแนวเหนือ-ใต้ประกอบกับทางทิศตะวันตกเป็นพื้นที่สูงมีภูเขาสลับซับซ้อนเป็นแหล่งต้นกำเนิดของแม่น้ำหลายสาย และทางทิศตะวันออกเป็นที่ราบลุ่มชายฝั่งทะเล จะได้รับอิทธิพลจากมรสุมทั้งสองด้าน คือ มรสุมตะวันตกเฉียงใต้ (ระหว่างเดือนมิถุนายน - กันยายน) และ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ (ระหว่างเดือนตุลาคม - ธันวาคม)	มีโครงการตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โครงการพัฒนาพื้นที่หนองใหญ่ และ คลองหัววังพ่วงตั้ง สามารถช่วยระบายน้ำจากคลองท่าตะเภาลงสู่ทะเลได้ น้ำจึงไม่ท่วมในตัวเมืองชุมพร 212 หมู่บ้าน ได้รับการอบรม CBDRM
ภัยแล้ง	-	-	ทุกอำเภอ	ขาดฝนหรือฝนแล้ง ระหว่างเดือนมีนาคม-เมษายนส่วนใหญ่มีผลกระทบต่อการเกษตรกรรม ลักษณะดินไม่เอื้อต่อการอุ้มน้ำในบางพื้นที่ ระบบการกักเก็บน้ำมีอยู่น้อย	บ่อน้ำบาดาล จำนวน 1,368 บ่อ ลุ่มน้ำหลัก 5 ลุ่มน้ำ มีน้ำตลอดทั้งปี
อุบัติเหตุทางถนน	-	ทุกอำเภอ	-	เส้นทางจากเหนือสุด ถึง ใต้สุดของจังหวัดชุมพร มีระยะทางรวมประมาณ 200 กิโลเมตร ผิวทางชำรุด เพราะเป็นจังหวัดต้นทางสู่ภาคใต้มีปริมาณรถผ่านจำนวนมาก พฤติกรรมผู้ใช้รถใช้ถนนยังขาดวินัย ไม่เคารพกฎหมาย	ภาคีเครือข่ายหลักด้านความปลอดภัยทางถนนจังหวัดชุมพร มีการดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสะท้อนภาพการเปลี่ยนแปลงและแนวโน้มที่สำคัญของจังหวัดชุมพร ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.5.1 สถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติ

(1) พื้นที่ป่าไม้รวมของจังหวัดชุมพรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจาก 787,831.43 ไร่ สัดส่วน ร้อยละ 21.02 ของพื้นที่จังหวัด ในปี 2556 เป็น 808,097.62 ไร่ ในปี 2557 คิดสัดส่วนร้อยละ 21.56 ของพื้นที่จังหวัด แต่ก็ยังคงมีการบุกรุกป่าไม้ในบางพื้นที่ อาทิ อำเภอท่าแซะ อำเภอพะโต๊ะ อำเภอสวี และอำเภอปะทิว

(2) ที่ดินไม่ถูกใช้ประโยชน์ยังมีอยู่มาก บางส่วนมีข้อจำกัดด้านการพังทลายของหน้าดิน/การกัดเซาะพังทลายของหน้าดินบางส่วนมีคุณภาพดินเสื่อม บางส่วนเป็นที่รกร้าง รวมทั้งบางส่วนมีปัญหาที่ดินทำกินของประชาชนซับซ้อนที่รัฐ และเกิดความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ที่ดิน

(3) ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งถูกใช้ประโยชน์จนเกิดความเสื่อมโทรมส่งผลกระทบต่อฐานการสร้างรายได้ของจังหวัดชุมพร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำการประมงที่เกินกว่าศักยภาพการผลิต การทำประมงผิดกฎหมาย การขยายพื้นที่การก่อสร้างสาธารณูปโภค การปล่อยน้ำเสียลงสู่ทะเล ฯลฯ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งทะเล รวมทั้งยังเป็นการลดความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายทางชีวภาพลง ซึ่งส่งผลกระทบต่ออาชีพและรายได้ของชาวประมงโดยเฉพาะประมงพื้นบ้านที่รุนแรงขึ้นตามไปด้วย

3.5.2 สถานการณ์สิ่งแวดล้อม

(1) ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งมีแนวโน้มรุนแรงขึ้น โดยจังหวัดชุมพรมีชายฝั่งทะเลยาว 247.75 กิโลเมตร มีแนวชายฝั่งถูกกัดเซาะ จำนวน 31.94 กิโลเมตร คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 12.89 ของความยาวชายฝั่งทะเลของจังหวัด ทั้งนี้ การเกิดปัญหาการกัดเซาะมีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการขยายตัวของชุมชนรุกล้ำชายฝั่งการบุกรุกป่าชายเลนที่เป็นแนวกำลัคลื่นลมตามธรรมชาติ รวมทั้งภาวะความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศ เป็นต้น

(2) คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติของจังหวัดชุมพรมีความเสื่อมโทรมมากขึ้นเนื่องจากชุมชนมีการปล่อยน้ำเสียลงสู่แม่น้ำลำคลองโดยตรงและยังไม่มีระบบจัดการน้ำเสียที่ได้มาตรฐาน รวมทั้งประชาชนยังขาดจิตสำนึกและขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเสีย

(3) ปัญหาขยะมูลฝอยของจังหวัดชุมพรมีแนวโน้มที่รุนแรงขึ้นสวนทางกับการแก้ไขปัญหาที่ยังเป็นเพียงการแก้ไขเฉพาะหน้าขาดการวางแผนที่ชัดเจนในการจัดการขยะที่ถูกวิธี จึงมีปัญหาขยะตกค้าง และปัญหาสถานที่กำจัดขยะ เป็นต้น

3.5.3 สถานการณ์ภัยธรรมชาติ

(1) ปัญหาอุทกภัยมีน้อยลงโดยในปี 2556 มีจำนวนครัวเรือนที่ประสบภัย 27,187 ครัวเรือน และ ในปี 2557 มีจำนวน 18,884 ครัวเรือน ทั้งนี้ เนื่องจากศักยภาพของจังหวัดที่มีโครงการพัฒนาพื้นที่หนองใหญ่ ตามพระราชดำริและคลองระบายน้ำห้วยวัง – พนังตัก สามารถระบายน้ำสู่ทะเลได้ในบางส่วน

(2) ปัญหาภัยแล้งในปี 2555 – 2556 จังหวัดชุมพรไม่มีปัญหาภัยแล้ง อย่างไรก็ตามในปี 2557 ได้เกิดสถานการณ์ภัยแล้ง จำนวน 1 ครั้ง ครอบคลุมพื้นที่ 7 อำเภอ จำนวนครัวเรือนที่ประสบภัย 53,531 พื้นที่การเกษตรเสียหาย จำนวน 231,463 ไร่ สร้างความเสียหายมากที่สุดนับตั้งแต่ปี 2550 เป็นต้นมา ทั้งนี้สภาวะการดังกล่าวสืบเนื่องจากศักยภาพของกลุ่มน้ำหลักทั้ง 5 ของจังหวัด ซึ่งมีน้ำตลอดปีและปริมาณบ่อบาดาลในพื้นที่ จำนวน 1,368 บ่อ แต่ก็ยังต้องเฝ้าระวังเนื่องจากพื้นที่จังหวัดชุมพร ตั้งอยู่ในร่องมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และตะวันออกเฉียงเหนือ

3.5.4 การใช้พลังงาน

ในปี 2556 จังหวัดชุมพรมีสัดส่วนการใช้พลังงานในปริมาณมากเมื่อเทียบกับค่ากลางของประเทศ ซึ่งสะท้อนถึงการใช้งพลังงานอย่างฟุ่มเฟือย ไม่คำนึงถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีสัดส่วนปริมาณการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงเพื่อยานพาหนะ 971.62 ลิตร/คน ใช้ไฟฟ้าภาคครัวเรือน 539.33 กิโลวัตต์ – ชั่วโมง/คน ใช้ไฟฟ้าภาคที่ไม่ใช่ครัวเรือนต่อ GPP 7,199.76 กิโลวัตต์ชั่วโมง/ล้านบาท และใช้น้ำมันเชื้อเพลิงในภาคอุตสาหกรรมต่อ GPP ภาคอุตสาหกรรม จำนวน 80.06 ลิตร/ล้านบาท¹

¹ ข้อมูลปริมาณน้ำมันดีเซลหมุนช้ามีการใช้แต่ไม่มีการบันทึกข้อมูลไว้